

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfői és
ünnep utáni napok kivételével,
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 15. szám.

Nagy-Várad.

Vasárnap, 1913. január 19.

Keresztény politika és alkotmányosság a választójogi reformban

Irta dr. Glesswein Sándor prelátus-kanonok, orsz. képviselő.

Amit ma alkotmányos kormányzásnak nevezünk, t. i. az uralkodói hatalomnak bizonyos megosztása és a népnek a törvényhozói funkcióba való bevonása, az tulajdonképpen a keresztény királyság eszméjéből fakad.

Azelőtt a monarchikus és demokratikus gondolatnak ez az összeolvastása ugyyszólván ismeretlen fogalom volt az állami élet fejlettebb fokozataiban.

Az akkori állam tulajdonképpen csak két formáját tudta megvalósítani az ország kormányzatnak. Az egyik az abszolút uralkodás volt, a tirannisz, azaz zsarnokság, miként azt a régik hívták, a teljesen korlátlan királyi vagy császári hatalommal — a másik pedig a népuralom volt rendszerint köztársasági kormányformával, ideiglenesen választott kormányfőkkel az élén. Csakhogy ez a népuralom tulajdonképpen a kevesek zsarnoksága volt a sokadalom fölött. Mert az atheni és római s más hasonló köztársaságokban az aránylag csekély számú szabad ember korlátlanul uralkodott a rabszolgák ezrei fölött. S hozzá tehetjük még, hogy ezek az ókori köztársaságok csak addig működtek, mint ilyenek, míg területük kis körzetet foglalt magában. A római köztársaság valójában már régen imperium, azaz korlátlan hatalom alatt álló állam volt, mégmielőtt Caesar a császári egyeduralmat megteremtette.

A keresztény középkor alkotta

meg az Isten kegyelméből való uralkodás fogalmát. És ez egészen mást jelent, mint amit alatta liberális és szociálista államtudósok érteni szoktak, mintha ebben az uralkodás korlátlanúsága foglaltatnék, hanem inkább azt, hogy aki Isten kegyelméből uralkodik, az Istennel szembe felelősséggel is bír. Azért sorolja fel például akvinói szent Tamás az uralkodó kívánatos tulajdonságai közt, hogy a gyengéket és elnyomottakat oltalmazza és a szegényeket fölsegítse. Oly dolog ez, miket Plátó, Arisztotelesz és Cicero föl nem említ, sőt amire azok gondolni sem mertek.

S az uralkodónak ez a kötelessége, mely az Isten kegyelméből való uralkodásból folyik, az alapja minden alkotmányosságnak és parlamentáris kormányformának, melyeknek az a hivatásuk, hogy a gyengéket az elnyomatás ellen védelmezzék, bizonyos érdekképviselőket adván ezeknek a törvényhozó testületben.

Azok a régi tartományi zsinatok, melyek nemcsak egyházi ügyeket tárgyaltak, hanem a szó szoros értelmében szociálpolitikai kérdésekkel is foglalkoztak és a népet a zsarnoki hatalommal szemben megvédelmezték, ősi típusai a modern parlamentnek.

Az Egyház befolyásának köszönhető, hogy a római birodalomba beszivárgó, katonai hódításon felépült birodalmak és államalakulatok nem lettek, mint minden más hódító hatalom, korlátlan egyeduralmak. Így a német-római császárság távolról sem volt olyan korlátlan egyeduralom, mint a bizánci császárság, az orosz carizmus és a

török vagy egyéb keleti szultánságok.

A középkori feudális korszak, melyet az ő erősen szociális irányzatával oly kevesen ismernek és oly sokan félreismernek, hozta létre az alkotmányos uralkodás eszméjét. A katolikus Egyház védő szárnyai alatt fejlődött ki s a pápák, különösen VII. Gergely egész tekintélyét vetette latba, hogy Nyugat-Európában ne fejlődhessék ki a bizantinizmus, a minden egyházi és világi hatalmat magába egyesítő korlátlan császári és fejedelmi uralkodás formája.

Két ország volt, ahol az alkotmányos kormányzat már a középkorban különösen alkalmas talajra talált. Angolország és Magyarország.

A középkor utolsó időszakában azonban a gazdasági viszonyok a politikai hatalom centralizációját tették kívánatossá, amiből aztán az új irányu eszmekörének befolyása alatt az abszolút királyság egy neme fejlődött ki. Ennek a típusa XIV. Lajos francia király, ki azt szokta volt mondani: az állam én vagyok.

Nálunk Magyarországon a török hódoltság és a belviszonyok nyitottak utat az abszolutisztikus uralomnak, melyet az akkori anarchia idejében sokan, mint megmentőt üdvözöltek. Csak az egy angol nemzet, amely a keresztény hagyományokhoz oly csodálatos módon ragaszkodik, tudta föntartani és továbbfejleszteni az igazi konstitucionalizmust, vagyis az alkotmányos kormányzatot.

Montesquieu francia tudós és író ki a XVIII. században Angolországot meglátogatta, lelkesedéssel írta meg az angol alkotmányosság természetrajzát és az abszolutizmus

PÓTI LAJOS

uri-czipész üzlete Nagyvárad, Uri-utca 23. sz.

a premontrei gimnáziummal szemben.

Ajánlja saját készítményű, mérték szerint a legegészségesebb és legtartósabb cipőit, angol és francia kivitelben. Orthoped cipők orvosi előírás szerint. Javítások gyorsan eszközöltetnek. — Jutányos árak!

nyüge alatt szenvedő francia polgárság mohón szivta be a polgári szabadságnak ez evangéliumát.

E francia abszolutizmus, mely az elavult formákhoz csökönnyösen ragaszkodott s a feltörekvő polgári elemet a feudális nemességgel szemben pozícióból kizárta, e balkezü viselkedésével a francia forradalmat zuditotta nyakába, amely aztán megalkotója lón először Franciaország számára s aztán Európa számára a modern konstitucionalizmusnak, bár ennek kialakulásában nem csekély része volt az Amerikai Egyesült Államok konstitúciójának is. Csakhogy a francia forradalom szelleme ebbe egy dolgot kevert, bele, mely könnyen egy másfajta abszolutizmusra vezethet — és részben vezetett is. Ez a nép fősége, oly értelemben véve ezt, mintha minden jognak és törvénynek forrása maga a nép volna. A keresztény gondolat szerint sem a fejedelem, sem a nép nem a forrása a törvényeknek, hanem az örök isteni igazság; fejedelem és nép csak eszköz ennek kodifikálásában.

Minálunk tudvalevőleg az 1848. törvényhozás léptette életbe a modern, francia forradalmi mintára szabott alkotmányt, megszüntetvén a már teljesen elavult rendi alkotmányt, mely csupán a nemesi osztály képviselőit engedte meg s így sehogysem felelt már meg a gyengék védelme keresztény principiumának.

Európa nyugati országai többnyire már előbb nyertek modern

konstitúciót, a középeurópai államok számára azonban az 1848. év hozta meg ezt a mozgalmat, melyet egy ideig el lehetett fojtani, de amely aztán mégis keresztültört minden akadályon.

Ezek a konstitúciók azonban nem voltak végleges kialakulások. A régi kizárólagos abszolutizmussal szemben ezek is jelentékeny haladást jelentettek, de egyoldalúak lévén, lassanként a rendiségnek egy új alakját teremtették meg, a kapitalisztikus, vagy pénzgazdasági rendiséget. Ez a gazdasági és állami életbe belevitte az ugynevezett liberális irányzatot. Azt mondtam, az ugynevezett liberális irányzatot, a gazdasági liberálizmust, mert ennek az igazi, nevezetesen az egyéni társadalmi szabadsághoz (latinul: libertas) semmi köze. Az ő egyoldalú doktrínéségével, mely a gyakorlati élet követelményei iránt kevés érzékkel bírt, a nagy tömeget védtelenül dobta oda a nagy tőke kényekedvények. Ezért lett hatásaiban antiszociális.

Európa minden országában ez ellen úgy védekeztek, hogy fokozatosan lehetőleg az állam minden polgárát bevonták a képviselői alkotmányosság jogkörébe.

Természetes dolog, midőn mi a választójognak olyan reformjáról beszélünk, mely igazi és hamisítatlan népképviselőnek veti meg az alapját, mi a jogkiterjesztésnek elkerülhetetlen keresztültölte mellett, sőt jóformán az elé kell hogy helyezzük azokat az intézkedéseket,

melyek a választás tisztaságát biztosítják.

Nem akarunk e cikkünkben a kormány által beterjesztett választójogi reformjavaslat részletes bírálataiba bocsátkozni. Annyi bizonyos, hogy haladás van a szavazás decentralizációjában.

A rendkívül igazságtalanul beosztott választókerületek új és igazságos beosztásánál azonban még tájékozatlanok vagyunk.

Nem tagadjuk, hogy a sok évi mulasztás miatt most rendkívül nehéz fordulat előtt állunk. Midőn népképviselői reformról van szó, nem szabad a kapkodó francia methodust választanunk, mely régebben csupa ekszperimentálásból állott, s egyik ülészakról a másikba választotta meg a népképviselőt alapelveit, — de azért, ennyi halogatás után, mégis egyszer egy határozott lépést kell tennünk. Ne verjük az időt agyon statisztikázással. Bismarck mondotta, hogy a csaláson kívül, még három neme van a hazugságnak: a szükségbeli hazugság, a tréfa-hazugság! — és a statisztika.

Állítsuk föl az igazságos, népünk viszonyainak valamint szükségleteinek megfelelő igazán demokratikus alapelveket, melyek a keresztény politikától követelt védelmet a gyengék számára biztosítják s teremtsük meg így a szabad és fejlődő Magyarország alapjait. Így jutunk abba a csapásba, melyet számunkra a keresztény civilizáció és őseink példája megjelölt.

ERŐPRÓBA.

Italiából Németország felé utazva ott töltöttem néhány hetet, hol a Garda tó sötét kék vize, a verőfényes égbolt s a szebbnél szebb alakulatu hegyek környezetében — úgy képzelik — csak tavaszról, napsugárról, világosságról, békéről és boldogságról álmadozik az ember. Szelid ezüstös színű olajerdők, magnóliák, pálmák, narancsfák s égnek törő ciprusok között húzódnak meg a partmenti falvak, egyik másik elrejtözve a sziklák között, olaszosan épített magas emeletes parasztházakkal, a környezetbe beolvadó színeikkel. Festői minden s a festői keretbe oly jól illik a kevés igényű daloló, vallásos nép.

Itt e szép vidéken ismerkedtem meg két érdekes emberrel s az ismeretséget soha se fogom elfeledni tudni.

Az egyik egy rokonszenves kinézésű öreg orosz uraság volt, magasrangu volt állami tisztviselő, aki mióta nyugalomba vonult, a téli hónapokban állandóan évről-évre a Rivierán keresett magának otthont, az orosz köd helyett verőfényt, a 30—40 fokos hideg helyett meleget, a fojtó orosz közélettel és önző rokonságától szabadulást. Érdekeltek az oroszországi viszonyok, sok mindenről kérdezősködtem tőle s ő beszélt egy nyugateurópai ember elkeseredésével a zsarnokságról, rendőralomról, az orosz egyház fényes, üres bizantinizmusáról, a sok millió nép butaságáról, elmaradottságáról, szenvedéseiről úgy, hogy fájdalom volt hallgatni. „Minden esészárt fel kellene akasztani”, mondta, mikor a fenyegető háborúról beszélgettünk s az orosz nép háboru-izonyatáról akart meggyőzni. E néhány szóval

fejezte ki mély elkeseredését a közállapotok miatt, pedig nem volt orosz zsidó, nem szenvedett családjá a pogromoktól, mint műszaki ember olyan időben került állami szolgálatba, mikor Oroszország az ilyen szakembereknek mesés fizetéseket adott. Akkor nyugdíjat élvezett, mint egy magyar kir. miniszter fizetése. S mégis lelke mélyéből szenvedett nemzete sorsa miatt. Kezdtém érteni nemesak a szaninistákat, de az elkeseredett fanatikus forradalmárokat is.

Csak egyszer láttam arcát felderülni, mikor Tolstoj szeretet tanairól s gyakorlati kereszténységéről beszélt. Ugy látszik, ez a szeretet hiányzott az ő életéből s ez a hiány tette a közélet titkos vértanujává. Az egyénileg boldog emberek ritkán azonosítják magukat nemzetükkel annyira, hogy annak sorsa miatt a szó szoros értelmében szenvedjenek. Széchenyi Istvánja minden nemzetnek kevés van.

Egyszer aztán az öreg ur elmaradt az étteremből, a sétányokról. Megtudtam, hogy betegen fekszik. Felkerestem, szórakoztattam én is, mások is. Csak muló baja volt, inkább a lelke volt beteg. Próbáltam vigasztalni. De lehet azt vigasztalni, kinek ninesen hite semmiben, aki a vallást gyermekmesének, férfiúhoz nem illő butaságnak tartja? Ő teljesen hitetlen s következőleg reménytelen ember volt s az öregség szenvedéseivel szemben egyedül észszerű megoldásnak az öngyilkosságot tekintette. Célzásokat tett ebbeli szándékára előttem is, mások előtt is. Meg akartuk menteni, de nem lehetett. Aki a lelket öli ki magából, az céltalan sivárságnak látja az életet s ha nem nyújt többé élvezetet, egyszerűen eldobja magától. Fáradozásunk sikertelen volt. Egy szép reggelen je-

lentették, hogy éjjel megmérgezte magát s kiszenvedett.

Ebben az emberben egy egész nemzet pszichológiája tárult elém, az orosz lélek az ő tragikus mélységeivel, a Dosztojevskiek, Gorkijok, Andrejew Leonidok festette mély-séges orosz néplélek, amely nem tud félig jó, félig rossz, félig tisztakezü, félig sikkasztó, félig erényes, félig képzelgő, félig szabad, félig szolga lenni, hinni is és nem is hinni, nem hinni és mégis remélni, az a vészesen szép orosz lélek, amely mindig következetes s tetteinek konzekvenciáit öntudatlanul is levonja, az a lélek, mely ha erkölcsileg elbukik, tönkre is megy, el is züllik. Nem az öngyilkost akarom védeni. De szépnek mondom az orosz lelkületet, mert az emberi lélek ős erkölcsi erejét látom abban szemben a nyugateurópai „művelt” embertípus gyalázatos megalkuvásával, aki képes nyolctól kilencig gentlemannek mutatkozni, kilencetől tizig a legaljasabb tetteket elkövetni, finom elegáns modorral lilomokat tördelni, mások nyomorán szerzett százezrekkel a társadalom tömjénezését élvezni. Csupa megalkuvás!

Az öreg orosz elpusztult a reménytelenségtől, mert nem volt hite. Lélektani folyamat ez, mely a természet őseréjével hat. Apológiája a vallásnak, nem a formalizmusnak, amelyből oly sok van az atyuska birodalmában, de igen a vallásnak, mely az emberi lélek feltétlen szükséglete s amelynek kipusztítása halált jelent.

A másik idegen, kivel ugyanott ismeretséget kötöttem, egy hetvenhez közeledő bajor arisztokrata, aki kedves megjelenésével, barátságos indulatával, közvetlenségével hamarosan a társaság kedvence lett. Nemrég műtéten esett át, üdülni jött el hazájából.

Béke vagy háboru?

A nagyhatalmak közös jegyzékét Palla-
vicini gróf monarchiánk konstantinápolyi
nagykövete átadta a török külügyminiszter-
nek s azóta a szultán tanácskozik emberei-
vel, hogy mitévő legyen? átengedje-e Driná-
polyt vagy folytassa a háborút? Ugy látszik
a háborús párt tulsúlyban van, olyan hi-
rek jönnek, hogy a porta válasza elutasító
lesz.

A bolgár-román viszály nyugodtabb me-
derbe terelődött. A bolgárok megtették ja-
vaslatukat, mely nem elégti ugyan ki a ro-
mánokat, de a tárgyalás megindulhat nyo-
mában.

Távirataink a következőket jelentik:

Albánia határai.

London, jan. 18.

Olaszország és Ausztria és Magyaror-
szág diplomatai véglegesen megegyeztek Al-
bánia határaitól s Németország ezt a meg-
egyeződést támogatja. A megállapodás értelmé-
ben a szövetségesek Üszküböt, Monasztirt,
Ipeket, Koszovót, Köprilit, Prizrent és Jani-
nát megkapják, míg ellenben Szkutari és
Dibra az albánoké lesz. Olaszország eredeti-
leg azt javasolta, hogy Szkutarit a szövetsé-
geseknek adják, de Ausztria és Magyarország
tiltakozott ez ellen, mert a lakosság tulnyomó
része albán.

Mozgolódnak az örmények.

London, jan. 18.

Az örmény nemzeti tanács néhány nap-
pal ezelőtt Konstantinápolyban titkos ülést
tartott, amelyben Örményország autonómiá-
jával foglalkozott. Az örmények beérik az-
zal, hogy ez az autonómia az ottomán biro-
dalom főállító törvényeinek keretében mo-
zogjon.

Athosz egyházi köztársaság.

London, jan. 18.

A nagyköveti reünio amellel döntött,
hogy az Athosz hegyet a kolostorokkal egyik
balkáni állam sem kapja meg, hanem füg-
getlen egyházi köztársaság legyen az összes
balkáni államok, továbbá Oroszország és Ro-
mánia protektorátusa alatt. A köztársaság
feje az ökümeni patriárka lesz. A köztársá-
ságnak hadserege is lesz.

Lázadás Sztambulban.

London, jan. 18.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Sztam-
bulban rémuralom van. Mult szerdán lázadás
volt, amelyet a csapatok elűdtek ugyan foj-
tani, de attól félnek, hogy rendzavarás meg
fog ismétlődni.

A bolgárok vesztesége.

Szofia, január 18.

Hivatalos jelentés szerint a bolgárok
vesztesége eddig a következő: 224 tiszt el-
esett és 876 tiszt megsebesült vagy beteg,
összesen 1160 tiszt; továbbá 21018 katona
elesett, 51000 megsebesült vagy beteg, ösz-
szesen 72018 katona. Az összes veszteség
ennél fogva 73178 tiszt és katona. A sebesült
és beteg katonák hetven százaléka meggyó-
gyult vagy a gyógyulás útján van és sokan
közülük már újra bevonultak a hadseregbe.
A Csataldzsa előtt álló három hadtestből
harmincötezen kolerában megbetegedtek ezek
csak körülbelül háromezren haltak mindössze
meg.

Bulgária elvben hozzájárult.

London, jan. 18.

Joneszku Take Londonból való eluta-
zása előtt Danevtől azt az írott biztosítást
kapta, hogy Bulgária elvben hozzájárult a
román határ kiigazításához. Joneszku ezidő
szerint ennél az írott biztosításnál egyebet

nem kívánt s már most a határ kiigazítás-
ról Danev és Misu folytatni fogja a tár-
gyalást.

A bolgár javaslat.

London, jan. 18.

A bolgár kormány a romániai határ ki-
igazítása dolgában a következő javaslatot
tette: Az új határ egyenes vonalban Szilisz-
triától a Fekete tengerig fog menni. Oly
pontig, a mely a mostani határtól öt kiló-
méternyire van. Ez a határkiigazítás Man-
gália román kikötőnek biztosítását jelentené.
Magának Szilisztriának átengedését vissza-
utasította Bulgária, de megígérte, hogy a
román határon lévő összes erődítéseket le
fogja rombolni. Ezenkívül megígérte, hogy
a macedóniai kucooláhoknak autonóm jog-
kat fog adni.

A közös jegyzék után.

Konstantinápoly, jan. 18.

A szultán az együttes jegyzék átnyuj-
tása után a nagyvezért hosszabb kihallgatá-
son fogadta. A szultán aki Drinápoly át-
engedéséről még mindig nem akar hallani,
több politikust, köztük az új-török párt ve-
zéreit is a palotába hivatta. Az új-törökök
és a katonai körök határozottan a háboru
folytatását akarják. A kormány nem engedi
meg az új-török lapok megjelenését s ez
még jobban fokozta az elkeseredést. Kíámil
basa ellen. Perát és Sztambult elárastják
nyomtatványokkal, amelyekben a háboru
folytatását követelik. A háboru párt utcai
tüntetéseket készít elő. Kíámil basa el van
tökélve, hogy a rendhábortók ellen a leg-
szigorubb intézkedéseket fogja tenni.

A válasz visszautasító lesz.

Konstantinápoly, jan. 18.

A portán tudják, hogy az együttes
jegyzék bevezetését a német kormány ki-

Mondta, hogy baja feltétlenül kiujul s akkor
bele fog halni.

Tudta s nem is titkolta, hogy egy év
mulva már nem lesz az élők sorában. És
mégis derűs volt, előzékeny, udvarias, szol-
gálatkés mindenki iránt, zongorázott, sőt
egy izben udvariasságból még táncolt is.
Szíve neki is volt, ő is látta a sok társa-
dalmi bajt, családját is érték csapások, szen-
vedett is többet, mint az orosz. Megfogha-
tatlan volt előttem az egész ember. Egyszer
aztán megleptem, a mint egyik olasz tem-
plom rejtekében az Oltáriszentség oltára
előtt letérdelve, ősz fejét meghajtva buzgón
imádkozott. Észrevétlenül távoztam, nem
akartam megzavarni. Azóta csaknem na-
ponként láttam még erőt meríteni lelke
mélységeiben Isten közelségéből. Megtalál-
tam a magyarázatot. Tudott szenvedni,
tudta elviselni a közeli halál gondolatát, tu-
dott belenyugodni, hogy nyolc gyermekét és
hitvesét nem sokára el kell hagynia, mert
volt élő hite, mert volt örök reménye, a
mely át tudja hídolni az élet és halál ellen-
mondását az örök élet mindnyájunkban élő
és erős vágyával s a feltámadó Krisztus
bizalmával.

Ez is apologia s itt eszembe jutnak a
statisztika apologetikus adatai az öngyil-
kosokról: legkevesebb köztük a hatholikus,
legkevesebb, mert itt van a legtöbb komoly
hit s a legtöbb remény.

A verőfény csak annak fény, a világos-
ság csak annak derű, a napsugár csak an-
nak élet, s a természet szépségeit igazán
csak az bírja élvezni, a kinek van harmo-
nikus belső élete, s a mi ennek elenged-
hetetlen feltétele hite, vallása, a kinek lel-
kében több az erő, mint a természetben,

több a derű s világosság, mint az olasz
kék ég alatt, a kinek lelkiülete maga is nap,
a mely melegít világit, vonz és élte.

B. M. dr.

NABUKODONÓZOR.

— Előre, Nib-de-Braise, a főnök hiv,
a bureauban vár reád! — kiáltott egy gé-
pész az öreg Fauché apóra, akit Nib-de-
Braisnek csufoltak.

Fauché apó helyreigazította hamis gal-
lérját, mogkisérelte egyenesre huzni nyak-
kendőjét, azután futva ment a folyosók
felé.

— Szegény öreg — mondta valaki
utána.

Bizony, szegény öreg volt ő. Huszonhét
év óta szolgált már a Saint-Martéjoux-i
színháznál mint kellekes. Mindenki Fauché
apónak hivta s meglehetősen tiszteletben tar-
tották a kis város lakosai. A nézőtéren a
régí látogatók a nevéen szólitották s a „ka-
szinóbeli urak“ sem tartották méltóságukon
alulinak szóba állni vele. Különösen ha ma-
dame Fauché társaságában látták, aki na-
gyon szép volt s később, ha három leányát
is ott látták mellettük, mert ezek még szeb-
beknek ígérkeztek, mint az anyjuk.

Es ezt az irigylésreméltó helyzetét most
egyszerre fenyegetve látta, mert egy új pá-
risi színházigazgató érkezik a városba, aki
mindent fel akar forgatni s szakítani akar
a régi érával. Már eddig a sugót és egy
másik alkalmazottat elkergetett s kilátásba
helyezte, hogy újabb reformokat fog életbe
léptetni! Mikor az új igazgató ajtaján
kopogott, megdobbant a szíve az öreg em-
bernek.

— Szabad — szólt egy kemény, durva
hang.

Nib-de-Braise lábujjhegyen lépett be s
oly mélyen meghajolt, mint ahogy azt kez-
dőző hasacskája megengedte.

Az igazgató fel sem emelte fejét a pa-
pirosról, amely felé hajolva dolgozott.

— Sapristi! Hát jöjjön közelébb! —
mondta. — Vagy azt akarja, hogy én hoz-
zam ide?

Fauché apó remegve engedelmeskedett s
összeütötte a sarkát a rettenetes ember előtt.
La Fresnays felfillantott s haragos te-
kintetet vetett a jövevényre lorgnonján ke-
resztül.

— Ah, maga az, Fauché apó —
mondta aztán, de nem kinalta meg ülés-
sel. — Nos, barátom, egy-két komoly szóm van
önnel.

— Ez az! — gondolta Fauché. Mehetek
a f... be!

Hangosan azonban így szólt:

— Rendelkezésére állok a nagyságos
igazgató urnak.

— Remélem, válaszolt Fresnays s ké-
nyelmesen hátradőlt a székén. Annál inkább,
mert szükségem lesz önre!

— Szüksége lesz reám? De hát akkor
... akkor megtart engemet — az igaz-
gató ur.

— Természetesen, Fauché apó. Elődom,
Jaquin ur, sok jót mondott nekem ön-
ről. Tudom, milyen szolgálatokat tett ön huszon-
hét év óta a színháznak.

— Huszonhét és fél éve, igazgató
uram...

— És egy pereig sem gondoltam arra,
hogy önt elküldjem. Ellenkezőleg: szerepét
akarok juttatni önnek egy nagy tündé-

vánságára enyhébb formába öntötték. Németország tiltakozott az ellen is, hogy a jegyzékben arról szóljanak, hogy Törökország ázsiai birtokait veszedelem fenyegeti. Németország tiltakozott továbbá a flottatüntetés ellen s ez az oka annak, hogy a jegyzékből ezt a fenyegetést kihagyták. A porta már ma el fogja küldeni válaszáat a nagyköveteknek s ez a válasz egyszerűen visszautasító lesz.

Közös jegyzék átadása.

Konstantinápoly, jan. 18.

Pallavicini őrgróf az összes nagykövetek jelenlétében tegnap délután harmadfél órakor adta át Noradunghianak a közös jegyzéket. A nagykövetek megállapodtak abban, hogy a jegyzéknek szó szerint való tartalmát nem fogják nyilvánosságra hozni, hanem ezt a porta belátására bízzák.

Optimista hangulat Romániában.

Bukarest, jan. 18.

A mértékadó körök kedve tegnap nagyon optimisztikus volt és a román-bolgár kérdések elintézését küszöbön lévőnek tartják. Az itteni börze már régen nem volt oly szilárd, mint ma és az összes értékek árfolyamai emelkedtek.

Bécs, január 18.

Illetékes helyen jelentik, hogy úgy Bulgária, mint Románia részéről meg van az elvi hajlandóság arra, hogy kölcsönös engedékenység és előzékeny viselkedés által a tárgyalás eredményes lefolyását elősegítene. Minden más, főleg minden tulságosan optimisztikus jelentést egyelőre tartózkodással kell fogadni.

Mennyi adót fizettek a múlt évben ?

A városi adópénztár forgalma.

A városi adóhivatal működését a városházán erősen kritizálták a szakbizottságban, sőt a közgyűlésen is s egyes városatyák úgy beszéltek az adópénztárnokról és az adópénztári ellenőrökről, mintha ezeknek csak néha-napján volna dolguk, máskor pedig csak várják a jószerencsét. Ebből aztán azt a következtetést vonták, hogy az adópénztár kezelői segíthetnének a város közpénztárában, ahol a forgalom összetorlódik. Így megosztott munkával ellehetne kerülni a közpénztárban a létszámszaporítást.

Ezeknek a feltevéseknek legekleatásabb cáfolatául szolgálnak azok a számadatok, amelyek a városi adópénztár múlt évi forgalmát mutatják.

Nagy-Várad város adópénztárában az 1912. évben 32957 naplótétel alatt fizettek be összesen 2.697,980 korona 95 fillért. A naplótételekből egy napra esik átlag 109,5; azonban volt sok olyan nap, amikor 300 adófizető is megfordult az adópénztárban. A legkevesebb volt egy napon 80 naplótétel. Egy-egy naplótételre esik átlag 81 korona 88 fillér.

Az előző, 1911. évi bevételhez képest óriás volt az emelkedés az 1912. évben. Így az előző évhez képest több folyt be az 1912. évben

kinestári adóban	62,671 K 82 fill.
városi adóban	57,910 " 62 "
utadóban	5,835 " 73 "
vizdíjban	27,107 " 53 "
óvodai adóban	5,322 " 97 "

összesen 158,848 K 67 fill.

Egyedül a csatornaadóban folyt be 2951 K 97 fillérrel kevesebb, mint az előző évben s ha ezen összeget levonjuk a többlet-bevétekből, kitűnik, hogy az 1912. évben 155,896 K 70 fillérrel több folyt be Nagy-Várad város adópénztáránál, mint az 1911. évben.

Ezek a számok azonban még korántsem nyújtanak hü képet a városi adópénztár munkájáról.

Megnehezíti ezt a munkát az a körülmény, hogy minden befizetett adóösszeget szétosztva kell bevezetni s pl. egy 8-10 koronás adóbefizetésnél is 12 rovatba 26-28 számat kell beírni.

Ezen kívül külön kezeli az adópénztár az idegen helyről beérkezett és az idegenbe elküldendő adópénzeket. Minden idegen adó befizetésről az ellenőr állítja ki az utalványt, amellyel rendeltetési helyére juttatják az így befizetett adóösszegeket. Ezek nyilvántartása is mintegy másfél ezerre rug s igen sok munkát ad.

Különbön elég arra rámutatni, hogy 30 év óta két ember végzi a városi adópénztári teendőket, pedig ezen idő alatt legalább is megháromszorozódott a pénztár forgalma s az adónemek is megszáporodtak, az addigi négy rovatról tizenkettőre.

Aki tehát ismeri a városi adópénztárt, az nem beszélhet arról, hogy bármily uton és módon szaporítani lehetne az adópénztárnok és adópénztári ellenőr munkáját, hanem a legteljesebb elismeréssel adózik azért a pontos, buzgó, pedáns munkáért, amit a város ezen két régi, kiváló tisztviselője végez.

— Rajtad a sor! — mondta a sugó s elhódarta: — Én vagyok Nabukodonozor, az asszirok királya!

Fauché apó büszkén lépett a lámpák fényövébe, mint egy feldiszitett számár. De ez előtt a figyelő nagy közönség előtt, amely előre tudta az elkövetkezendő mondatot s a melynek minden egyes tagját ismeri, elhagyta a szerencsétlent bátorsága, az első fellépéstől szinte elvászthatatlan izgalom, a lámpaláz vett erőt rajta.

Azt hitte, hogy rögtön elájul. Emlékezőtehetsége cserben hagyta s csak ennyit birt dadogni:

— Én vagyok Nabu . . . Nabu . . . Nabukokoko . . .

. . . Aztán érezvén, hogy minden elveszett, hogy eljászotta örökre jövőjét a színháznál, kihajolt a szinpadról, a zártszékek felé s bizalmasan, kissé keserűen mosolyogva is, kijelentette:

— Én vagyok a marhák királya!
. . . Ilyen sikere művészeknek még sohasem volt. A nézők legnagyobb része azt hitte, hogy szerencsés improvizálásra van szó s tapsolni kezdtek, s végre hatszor egymás után a lámpák elé hívták. Az igazgató pedig huszonöt frankkal felemelte a fizetését havonként.

Churnonsky.

ries operettben, a melyet decemberben adatok elő.

— Szerepet! . . . Az öregnek egész életében ez volt a legforróbb vágya, kívánsága! De azért professzionális becsülete tiltakozott ellene.

— Oh, tudja igazgató ur, én mindenestre ismerem a hivatást. A rendezésben mester vagyok. De hogy magam mondjak el egy szerepet . . .

— Nyugodjék meg, Fauché apó. — Egyetlen egy sort kell csak mondania: „Én vagyok Nabukodonozor, az asszirok királya!”

— Ah, ez egy kissé hosszú igazgató ur! Aztán meg az az ördögös hangszly. Az . . .

— Egy operettben azt így kell. Meglátja, milyen sikere lesz. Mert maga egy helyi híresség, Fauché uram s esodálm, hogy a többi igazgató ezt nem használta ki. Tehát megegyeztünk. Önt megteszem főrendezővé s azonkívül elmondja az operettben ezt az egy mondatot: „Én vagyok Nabukodonozor, az asszirok királya!” Három hónap áll még előtte a szerep betanulására. Most Isten áldja meg!

Fauché apó nem győzte a hálálkodást s mikor végre kihajlongott az ajtón, nem volt boldogabb ember nála a világon.

. . . Három hónapig ezután egyre a

szerepét ismételte. Egygyé akart válni a személylyel, akit képviselni fog és királyi mozdulatokat próbálgatott a tükör előtt. Minden alkalommal, vagy alkalom nélkül is, odaodakiáltotta egyiknek-másiknak, előbb tréfából, később növekvő komolysággal: „Én vagyok Nabukodonozor az asszirok királya!” úgy, hogy már az egész kis város ismerte a szólásmódot.

Ötödik gyermeke már remegett, ha hallotta, a felesége elvesztette a fejét. És Fauché apó összeveszett a gépészszel, aki mint régi jó barátja, megengedte magának a tréfát, így szólni hozzá:

— Ejh, öregem, sohase fogod te ezt a szerepet elmondani tudni!

Végre mégis elérkezett a nagy este.

Nib-de-Braise, akinek csak a harmadik felvonásban jutott szerep, a kulisszák mögöl gyönyörködött társai diadalában. Minden pompásan ment. A második felvonás végén az összes szereplőket kihívták viharos tapsok között s az igazgató elküldte Fauchét átöltözni.

— És főleg semmi lámpaláz, Fauché apó! — mondta neki biztatólag. — Az egész közönség az ön felléptét várja!

Mikor felhúzták a függönyt, trombitaharsogás között jelent meg méltóságteljes léptekkel Ninive és Asszír királya fényes diadalmenetben.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsóbb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

A bihari mandátum.

Ki lesz dr Várady Zsigmond utóda?

A megüresedett bihari kerületben már megindultak a kombinációk a képviselőjelölt személye iránt. Az első kombinációk természetesen nem olyanok, hogy azokat biztosnak lehetne venni. A munkapárt részéről történt kombináció eddig még csak egy személyre irányul és pedig Buday József derecskei ügyvédre. Buday legutóbb Nadányi Gyulával szemben lépett fel a bárándi kerületben és pár szavazatkülönbséggel maradt le.

A megyei munkapárt most a bihari kerületben óhajtja Budayt felléptetni, ahol remélhetőleg meg is fogják választani. Tegnap ebben a dologban megkérdeztük Buday Józsefet, aki a következő nyilatkozatot tette:

— Ebben a tárgyban még nem nyilatkozhatom. Eddig egyáltalán nem keresett fel senki. A nemzeti munkapárt rendelkezhetik velem minden tekintetben, azonban én akkor is ki fogom fejteni érveimet, melyek a jelöltség el nem fogadhatása mellett szólnak. Én csak a végső esetben volnék hajlandó elfogadni a megbízatást, annál is inkább, mert abban a kerületben esetleg lehet helyi jelölt is. Az én személyemhez fűzött kombináció mindenestre még nagyon korai.

Buday nyilatkozatából az vehető ki, hogy idegen területen nem volna hajlandó felvenni a küzdelmet. Eddig még az országos munkapártban nem történt döntés a jelöltré nézve. Emlegetik dr. Tóth Lászlót is, aki már egyszer küzdött a bihari mandátumért.

Tóth szándékáról még semmit sem lehet tudni, de mindenesetre Buday mellett neki lehetnek a legtöbb kilátásai a hivatalos jelölésre.

A függetlenségi párt részéről szintén vannak kombinációk, azonban ezeket még nem lehet komolyan venni. Nadányi Károly, ki legutóbb képviselte a kerületet, most nem jöhet szóba betegsége miatt.

A megyei munkapárt nagyon kíváncsian várja az országos munkapárt határozatát, mely esetleg meglepetést is hozhat a jelölt személyében.

A Kath. Növédő Egylet felhívása

A Katholikus nővédelem a fővárosban s minden más helyen, ahol annak érdekében mozgalom keletkezett, rokonszenves fogadtatásra talált, csupán Nagy-Váradon akadt olyan hirlap, amely támadást intézett ellene, anélkül, hogy annak mibenlétét, működési körét ismerte volna.

Ez a gyűlöletből fakadt támadás azonban nem kedvetlenítette el azokat az áldott lelkű urnókat, akik a kath. nővédelem magasztos eszméjétől áthatva, szeretettel alapították meg a „Nagyváradai Katholikus Növédő Egylet“-et s buzgó tevékenységgel igyekeznek a nemes célt szolgálni.

Az egyesület elnöksége a jó szívekhez a következő felhívást bocsátotta ki:

A Nagyváradai Katholikus Növédő Egylet bizalommal fordul azon nemesen gondolkodó és érző nőkhöz, akik kedvet, hivatást éreznek megukban arra, hogy a cseléd- vagy munkásleányokkal törődjenek, velük szeretettel foglalkozzanak, őket neveljék, a lelki eldurvulástól megmentésük vagy a lazább er-

kolcsi életből kiemeljék és ezért készek a vasárnap délután néhány óráját feláldozni. Ha ezt meg nem teheti, legyen alapító, rendes, vagy pártoló tagja és támogassa filléreivel ezen emberbaráti intézményt; küldje eselédjét ezen egylet otthonába, ahol szerető lelkek foglalkoznak vele és a vasárnap délutánt egy nemes körben töltheti el.

A Katholikus Növédő Egylet egyuttal anyai szeretettel fordul hozzátok cseléd- és munkásleányok, hi kedves otthonába, ahol a vasárnap délutánokat szerető, együttérző, örömtökben fájdalomokban osztozkodó hölgyek társaságában tölthetitek, akik megóvnak titeket a rossz társaságtól és akiknek az lesz a legnagyobb boldogságuk, ha körükben jól érzitek magatokat.

Jelentkezni lehet özv. Óváry Sándorné, elnöknőnél (Teleky-utca 23.) mindennap ezen a héten (jan. 19-től jan. 26-ig), délelőtt 11-től 1-ig, délután 6-tól 8-ig.

Nagyvárad, 1913. jan. 19-én.

Özv. Óváry Sándorné, Szilágyi Dózsa,
elnöknő. prem tanár.
az egylet titkára.

Várady Zsigmond halálához.

Dr Várady Zsigmond halálhíre nagy szenzációt keltett mindenütt, mert bármennyire ösmerték és tudták, hogy idegbajos és önmagával is meghasonlott, de még sem hittek, hogy így fejezi be életét.

Az öngyilkosság után mind világosabb lesz, hogy testi fájdalmai mellett a mai politikai helyzet is közrejátszott végzetes tettének elkövetésében s abban része van annak is, hogy meghasonlott Tisza politikájával, amelynek a választási törvényjavaslat benyújtásáig hive volt.

A legújabb hírek szerint a Semmeringen pótvégrendeletet készített, amelyet két ösmertős budapesti nagykereskedő irt alá, anélkül, hogy annak a tartalmát ismerték volna.

Nagyvárad részvéte.

A temetés helyére és idejére nézve még tegnap este is teljes bizonytalanság volt Nagyváradon.

A város tanácsa tegnap délelőtt tanácsülést tartott, amelyen Rimler Károly polgármester résztvevő hangon jelentette be a gyászbeszédet.

A város tanácsa elhatározta, hogy az özvegyhez részvétlívratot intéz; a koporsóra koszorút helyez és a temetésen küldöttséggel vesz részt.

Az intézkedésekkel azonban addig vár a tanács, amíg biztos értesülést nyer a temetés helyéről és idejéről. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Budapesten fogják eltemetni, s valószínűleg hétfőn délután.

Amennyiben hétfőn lenne a temetés, ez esetben Bordé Ferenc főjegyző vezeti a város küldöttségét, mivel a polgármesternek ma Temesvárra kell utaznia, ahonnan csak kedden megy a fővárosba.

A temetésre Nagy-Váradról sokan utaznak a fővárosba. Dr Kotzó Jenő ügyvéd, aki dr Várady Zsigmonddal közös ügyvédi irodát tartott ezeltől Nagy-Váradon már az éjjel Budapestre utazott.

Várady utolsó cikke.

A Világ ma cikket közöl Várady Zsigmond tollából „Általános sztrájk“ címmel. Ezt a cikket kevéssel öngyilkossága előtt írta Várady és január 15-en, a Semmerin-

gen adta postára a lap főszerkesztőjének címezve. Érdekes, hogy e cikkben a radikalizmusáról ismert Várady állást foglal az általános sztrájk ellen. Ime néhány részlet belőle:

„A munkásság a maga politikai jogait annál inkább fogja megkapni, minél tisztább és nemesebb eszközökkel küzd érettük. Az általános sztrájk a nagy társadalomra káros eszköz. Tehát nem nemes.“

„Mi nem romlásba hívjuk az ellenzékét és a munkásságot, hanem az alkotás munkájához és a mai moesáros politikai helyzet megjavításához.“

Cikkét így fejezi be:

„A régi ige szerint: „aki kard által vétkezik, kard által pusztul el.“ Ha az ellenzék most is fentartja obstruáló politikáját, az által fog elveszni. És ha a munkásság is követi az ellenzék példáját s a nyílt erőszak útjára lép: ez erőszak által csatáját hosszú időre elveszti.“

Dr Vass József.

*

Tavaly már megismertük és megszerettük; az idén úgy várjuk körünkbe, mint régi kedves ismerőst.

Valami modern apostolkodást látunk most a katolikus forumon. Apostolkodást, aminőről ezeltől csak tizenöt évvel is halani sem lehetett. Néhány lelkes, tehetséges, nagytudású férfiú onnan a fővárosból minden évben utra kél s hol ebben, hol abban a városban tart előadást a kereszt oltalma alatt, a kereszt jegyében. Amit azeltől csak a templomokba valónak tartottak: a vallás igazságait kiviszik a kaszinók disztermébe, az egyesületek közgyűléseibe, mindenütt és mindig eszébe juttatják ennek a modern élet forgatagában annyira elmerült embernek: nem vagy pusztán a földé, nem [vagy csak por és hamu! És ez új apostolok szavának nyomán új élet fakad: megtelik a szív, a lélek Krisztussal, megtelnek a templomok Istenkeresőkkel, fölfelé vágyódókkal, akik tudják, miért élnek.

Ezek közt a modern Igehirdetők közt első vonalban harcol dr Vass József, a Katholikus Népszövetség közgyűlésének mai vendége. Dr Vass József egyike a legkiválóbb, legképzettebb és legalaposabb szónokoknak. Megjelenése, hangja imponálnak az első néhány mondatnál. De minél tovább halad fejtegetéseiben, annál intenzívebb erővel tör keresztül a beszéd belső tartalma, mindent magával ragadó szépsége. Tudásával versenyez szónoki készsége: fordulatos, ötletes szónok, akinél egyaránt rendelkezésre áll a hév, a tűz és az ellenfelet legérzékenyebben érintő maró guny.

Az idén lehető legszélesebb körben, a Katholikus Népszövetség ünnepélyes közgyűlésén lesz alkalma Nagyvárad keresztény közönségének dr Vass József ékesszólásában gyönyörködni. Ez lesz legszebb ékesége a Népszövetség első évi beszámolójának.

Az ünnepélyes közgyűlés a főgimnázium disztermében, délután pontosan fél ötkor kezdődik; programja a következő:

1. Szózat.
2. Megnyitó beszéd.

3. Jegyzői jelentés, előterjeszti Székely Lajos.
 4. Pénztárnoki jelentés, előterjeszti Zöldy Bertalan.
 5. Inczedy László: A nővér; szavalja Haverland Gusztáv.
 6. Ünnepi beszéd, tartja dr Vass József, a pesti Szent Imre Kollégium igazgatója.
 7. Himnusz.

Az ünnepélyre a meghívó vagy a népszövetségi tagsági igazolvány egyszersmind belépti jegyül is szolgál. Belépti díj nincs, de szives adományok a Népszövetség céljaira köszönettel fogadtnak.

Este fél 9-kor a Vigadóban a Katholikus Bált tartják meg.

HUMOR.

*

A GONDOS MAMA.

— Kedves Ellácska, említette már eljegyzésünket a mamának?

— Oh maga csacsi, hiszen a mama már akkor tudta, mikor maga még nem is gondolt arra, hogy megkérje a kezemet!

*

MIBŐL ÁLL A BACILLUS?

A falusi tanító megjelenik a bankban egy váltóval s a bankhivatalnok kifogásolja, hogy a váltó meglehetősen piszkos.

— Ugy látszik, tanító ur nem fél a bacillusoktól.

— Oh, feleli a tudományok buzgó terjesztője, nincs nekem akkora fizetésem, hogy abból egy bacillus megéljen!

*

ALAPOS OK A BOSSZUSÁGRA.

— Miért bosszankodol annyira?

— Hogyne bosszankodnám, mikor Muki bácsit keresztapául kértem föl a kis fiam részére, a gyereket is Mukinak kereszteltük s akkor az öreg — elvesztette minden pénzét!

*

KÉT KÉRDÉS.

— A fiam el akarja venni feleségül az ön leányát. Meg tud a kedves leánya főzni egy jó ebédet?

— Meg, ha a hozzávalókat megkapja. Megtudja keresni a kedves fia a jó ebédre valót?

*

MI KELL MÉG A HÁZTARTÁSHOZ?

— Kedves férjcském, talán arról is beszélneünk, mire volna még szükségünk a háztartásunkhoz?

— Tessék. Például?

— Hát hogy a legszükségesebbel kezdjük, nem gondold, hogy a legszükségesebb volna egy új kalap?

*

BIZTOS JEL.

Margit: Azután egészen bizonyos vagy felőle, hogy Pista szerelmes beléd?

Ella: Oh, egészen. Tegnap két óra hosszat beszélgetett a mamával a befűtésekről és nagyon örült neki.

*

EZ IS BIZTOS JEL.

Kisbíró uramat beidéztek esküdtnek. Mint mindenki, ő is a pokolba kívánta az egész esküdtszékhez címzett naplopást s elhatározta, hogy bizony ő kihuzza magát a kellemetlen időtöltés alól. Be is jelentette az elnöknek, hogy ő olyan süket, mint a föld.

Az elnök nagyon gyanakodva fogadta a be-

jelentést; kisbíró uram látta, hogy itt valami alapos bizonyítékra van szükség. Ebben a percben megszólal kint harsányan a katonabanda.

— Hallja nagyságos elnök ur a bandát? kérdi a kisbíró.

— Igen.

A derék süket diadalmasan oda vágta:

— No lám: én még ezt sem hallom!

A Bémer-tér szégyene.

Ugyan mit szólna Ön uram ahhoz, hogy ha az Ön szalonjába egy részeg paraszt bedülöngözne? . . . Ugye felháborodna és ki-dobná.

Hát mit szól ahhoz a polgármester, főkapitány, főmérnök és az egész szépművészeti bizottság, hogy a Bémer-téren már évek óta itt éktelenkedik egy közönséges pálinkás butik. Meghuzódik ott a sarokban, mint egy utálatos és iromba pók. Az egész aszfaltos, parkirozott, szoborral ékesített és villannyal világított téren kirívóan képviseli a bakonybeli állapotokat.

Rendkívül jellemző ez Nagyváradra. A Rózsabokort kiszorította a Szigligeti-színház, oldalt egyremásra sorakoznak türhető izléssel épített bérházak, az egész tér lassan kezd nagyvárosi jellegűt ölteni és ott hátul, a Szt.-János-utca torkolatában még ott maradt a Rózsabokor idejéből egy pálinkamérés minden velejáróval.

Mert nemcsak az épület ellen lehet kifogást emelni, hanem főleg az ellen, hogy itt koresma van. A Bémer-teret a város szalonjának szokták nevezni — sok jóakarattal. Hát ha a város vezető embereinek már nincs érzékük a város szépművészeti rendezése iránt, akkor legalább ne engedjék meg, hogy itt a város szalonjában részeg emberek dülöngjenek ki ebből a pálinkamérésből. Miért nem igyekeznek eltüntetni ezt a régiséget is a többi után, hiszen ez a koresma valósággal közbotráncokozást okoz.

Eseteket is tudunk. Csak éppen tegnap délután láttuk, hogy egy illuminált állapotban lévő magyar az istálló káromkodások fergetes recitálása közben kibukott és bizony nem nagyon sokat kérdezősködött az illemhely után. A sétáló közönség felháborodással kerülte ki és kiabáltak rendőr után.

Más. Vasárnap délelőtt uri hölgyek igyekeznek a kishíd felé. Gyanútlanul haladnak a járdán s egyszer csak ebből a díszes koresmából majdnem rájuk zuhan egy berugott ember, akit kirugtak a koresmából. Csak így egyszerűen. Itt a város közepén. Nem faluvégén kurta koresma, hanem a legelőkelőbb üzletek, drága pénzen tisztán tartott kávéházak, középületek szomszédságában történik ilyesmi.

Valóban csodáljuk, hogy ezt még nem vette észre senki sem. És nem szégyenkezik miatta most sem senki? . . . Bajosan hisszük. Különösen annak van oka szégyenkezni, aki ennek a koresmának italmérési engedélyt, de egyáltalán: létjogosultságot adott. Hiszen ha ilyen egy külföldi városban megtörténik, elcsapják azt a hivatalnokot, aki ilyet engedélyez.

Azért ajánljuk az illetékes egyének figyelmébe felszólalásunkat. Utóvégre még az megbocsátható hiba, hogyha valaki ilyesmit magától észre nem vesz. De megbocsáthatatlan bűn lesz, ha a figyelmeztetés után sem veszi észre.

..HIREK..

...
 ...

* **Az Urak Mária Kongregációja** ma, vasárnap délelőtt fél nyolekor tartja közös áldozását.

* **Vetitőest a Katholikus Körben.** A Katholikus Kör kedden tartja legközelebbi vetitőelőadását. A keddi vetitőest különösen érdekesnek ígérkezik, mert tárgyát a természet csodás és sejtelmes világából veszi. Bertram Brunó premontrei tanár tartja az előadást „Utazás a világűrben” címmel. A népszerű természettudományos előadást természetesen vetített képek kísérik és teszik még érdekesebbé. A vetitőest most is este 6 órakor kezdődik.

* **A pápa és a naptárreform.** A legtekintélyesebb német katolikus lapok egyike, a *Kölnische Volkszeitung* megbízható római forrásból azt jelenti, hogy X. Pius pápa több szakember által előadást tartatott magának a naptárreform tervezetéről. A pápa úgy nyilatkozott, hogy nem zárkóznék el a naptárreform, különösen a husvéti ünnepnek egy naphoz való kötése kérdéseitől, ha a kormányok is hozzájárulnának a kérdés megoldásához. Mihelyt hivatott világi részről konkrét javaslattal állnak elő, a maga részéről is megteszi a szükséges intézkedéseket. Ez a nagyfontosságú kijelentés azt a reményt keltheti, hogy a naptárreform, melynek közgazdasági jelentősége elvitázhatatlan hamarosan létre fog jönni.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezet megnyitása.** Holnap, hétfőn délután a Népszövetségi Hitelszövetkezet megkezd működését. A befizetések minden hétfőn és csütörtökön a Katholikus Kör könyvtári helyiségében délután 2—5 óráig teljesíthetők. Az eddig jelentkezett tagok már holnap megkaphatják készen kiállított befizetési könyvecskéiket.

* **A város költségvetése közszemlén.** Nagyvárad város házi pénztára s házi pénztárában kezelt alapok és alapítványok 1913. évi költségelirányzatai tanács és pénzügyi szakbizottság együttes ülésében megállapítván, a költségelirányzatok az 1886. évi XXI. t.-e. 17. §-a rendelkezéséhez képest a városi számvevői hivatal helyiségében 1913 január hó 19-től 1913 február 2-ik napjáig 15 napi közszemlére kitétetnek. Erről a város közönségét azon felhívás mellett értesitem, hogy a költségelirányzatokat s az arra vonatkozó iratokat a közszemlére kitétt időben a hivatalos órák alatt bármely adófizető polgárnak megtekinteni joga van s az ellen netaláni észrevételeiket az 1913. évi február havi közgyűlés határidejét megelőzőleg 5 nappal írásban a tanács mint állandó választmányhoz beadni jogosított. Nagyvárad, 1913 január hó 17. Rimler Károly polgármester.

* **Kitüntetett igazgató tanító.** Mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, a király a miniszterelnök előterjesztésére Nagy Imrének, a népoktatásügy terén kifejtett buzgó működése elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

* **Uj ügyvéd.** Dr Várszeghy Lajos a gyakorlati ügyvédi vizsgát Marosvásárhelyen kitűnő sikerrrel letette. Az új ügyvéd irodáját a velencei városrészben, Szmekta-utca 3. szám alatt nyitja meg. Dr Várszeghy lesz tehát az első ügyvéd Váradvelencén.

* Pénzintézetek beszámolója.

A nagyváradai pénzintézetek évi mérlegei gyors egymásutánban jelennek meg. Ezek a beszámolók örövendetesen mutatják, hogy a nagyváradai pénzintézetek mily hatalmas tényezői Nagyvárad és Biharmegye közgazdaságának, de dekumentálják egyben azt is, hogy teljesen megbízható, szolid alapon állanak. Legujabban négy kiváló nagyváradai pénzintézet hozta nyilvánosságra mérlegét s ezek igazolják azt a körültekintő, szakszerű eljárást, amelylyel a vezetőség szolgálta egy részvényeseknek mint a közgazdaságunknak érdekeit. Ennek a buzgó vezetésnek következménye az elért fényes eredmény. A Nagyváradai Takarékpénztár városunk ezen legrégebbi pénzintézete, félmillió koronánál nagyobb nyereséggel zárta le mérlegét; az Egyesült Biharmegyei Keresk. Bank és Központi Takarékpénztár múlt évi nyeresége 945,000 korona; a Nagyvárad Hitelbank 150,000 koronát mutat fel nyereséggel; a Várad-Velencei Takarékpénztár pedig, mely ezuttal első évi mérlegét mutatja be, szintén igen fényes eredménnyel zárta le mérlegét. Az utóbbi pénzintézet ma, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja közgyűlését.

* Mikor a tüzérek elakadnak.

Mintha már hadi lábba állnánk, oly katonás, statáriális jellege volt tegnap a Kolozsvári-utcának. A volt nazarénus templom körüli hirhedt szűk kanyarulatnál egy óriási, két vendég oldallal ellátott négyfogatu tűzér szalmaszállitmány a villanyos sinek mentén a sok kátyuk egyikébe úgy megfeneklett, hogy a kazalszámrakomány a villanyos és az utca házaai közzé ékelődött, mindkettő forgalmát elzárva. A káplár káromkodott, volt dolga a sarkantyuk és ostoroknak, de a kinstári lovak nem tehettek eleget a kommandónak. Végre miután az utca összecsendült népe eléggé kigyönyörködte magát a nem mindennapi szórakozásban, a villanyos valahogy egérutat nyert s így az ostromzár is megszűnt.

* **A miniszter köszönete.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Mártonffy Gyula* körözsszakáli földbirtokosnak, aki az ottani állami elemi népiskola elhelyezésére 568 négyszögöl kiterjedésű és 3000 korona értékű telket adományozott, köszönetét nyilvánította.

* **Inger Szolimán török vendége.** Mig a Balkánon erősen készülnek megújuló háborúra, addig Inger Szolimán — a kimpányi alkirály kényelmesen pipázgatik a Törökországból hozott finom dohányból, közbe-közbe ki-kinéz a cséplésre, mert ezt is most végezteti a szomaliak volt alkirálya. Békés falusi életében most némi változás állott be a derék alkirálynak. Napok óta ugyanis nem egyedül pipázgat, mert segítő társa akadt egy nagyszakállu török vendég személyében. A vendéget, aki Törökországból jött barátja látogatására, ha megjelenik az utcán, a jámbor kimpányi oláhok, akik pedig már sok furcsaságot láttak az Inger kastélyból, szájatva bámulják meg. A vendég ugyanis török nemzeti ruhát visel és a szakálla legalább félméter hosszú. A vendég érkezésének híre befutotta a csékei járást, ahol most élénken foglalkoznak vele.

* A tejeskannák tisztántartása.

A földmívelési miniszter a tejtermelők és árusítók ellenőrzése céljából a következő rendeletet bocsátotta ki: Az utóbbi időben előfordult, hogy ragadós száj és körömfájással fertőzött helyekről a tejkereskedőkhöz és innen a termelőkhöz küldött tejeskannák közvetítették a fertőzést. Az ilyen esetek azt bizonyítják, hogy a tej szállításhoz használt

edényeket sem a termelők, sem pedig a tejkereskedők nem tisztogatják kellő gondnal, minek következtében azok ragadós betegségek fennállása esetén a betegség ragály anyagának szerte hurcolásával úgy az embert, valamint az állategészség ügyet állandóan veszélyeztetik. A ragadós állatbetegségek, főleg pedig a ragadós száj és körömfájás ilyen uton történendő széthurcolásának megakadályozása céljából s közegészségügy érdekeknél fogva is a m. kir. belügyminiszter és kereskedelemügyi miniszter urakkal egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy a tejszállításhoz használt edényeket (kannákat) használatba vétel előtt pedig a tejtermelők, kiürítés után, illetőleg visszaküldés előtt pedig a tejkereskedők és mindazok az egyének, akik üres tejeskannákat, edényeket szállítanak, bő vízóblítással belül és kívül gondosan megtisztítsák és azoknak állandó tisztántartására kiváló gondot fordítsanak. Ezen teendők elmulasztását kihágásnak minősítem, mely kihágás 200 kettő száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. Nagyon helyes a miniszter intézkedése, de azt szigorúan végre is kell hajtani.

* **Házasság.** *Fried Béla* magánhivatalnok január 16-án tartotta egybekelését *Salgó Laura* kisasszonnyal.

* Uj beosztás a rendőrségnél.

A rendőrkapitányi hivatal közhírré teszi, hogy a mutatványos előadások engedélyezése körüli teendők ellátásával f. évi február hó 1-étől kezdve a közszolgálat érdekében *Bartha Béla* rendőrkapitány bízott meg.

* **Társas utazás.** *Makfalvi Ferenc*, kassai kereskedelmi iskolai tanár husvétkor társas utazást rendez Olaszországba. Programja van véve Róma, Tivoli, Nápoly, Pompeji, Capri-sziget, Sorrento, Pozzuoli a Tuzaróto stb. A két hétig tartó s minden kényelmet nyújtó utazás II. osztályban (hajón I. oszt.) összes költsége a külön kirándulások, borralalókat, vezetőket, belépő-díjakat is beszámítva 320 korona. Elsőrangú szállodák és ellátás. Inklus Kassáról március 14-én. Jelentkezni lehet *Makfalvi Ferenc* tanárnál (Kassa, Mikes-utca 10.) és *László Bélánál*, a Kassai Hírlap szerkesztőjénél, akik szívesen küldenek programot s adnak bővebb felvilágosítást úgy a jelen, mint a július hónapra Norvégiába tervezett társas utazásról.

* **Titokzatos haláleset.** A napokban meghalt *Érmihályfalván Kiss Albert* szabónak *Székely István* nevű tanulója. A kis inasnak még este semmi baja sem volt és már reggelre meg volt halva. Az esetről értesítették a hatóságot, mely megindította a vizsgálatot. Az orvos természetes halált konstataált, minek alapján a temetési engedélyt az ügyészség megadta. A községben azonban korántsem találták olyan természetesenek a tanuló halálát és azt kezdték sutogni, hogy *Székely* valamely külső behatás folytán halt meg. A csendőrség nagy apparátussal kezdte meg a nyomozást. Eddig azonban nem sikerült még semmiféle terhelő adatot szerezni a vádak valódiságának igazolására.

* **A kézügyességi és háziipari munkaiskola** vezetősége felkéri a már jelentkezett és jelentkező t. műkedvelő hölgyeket és urakat, hogy folyó hó 12-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor a munkaiskola helyiségében összejönni sziveskednének a munkaóráknak lehetőleg közös meghatározása céljából — miután a tanfolyam folyó hó 13-án délután megkezdődik. A gyakorlati tanítás ki fog terjedni a különböző *fafaragásokra, fa-beégetésekre, fémdombortásra, tarsó-, bőr- és batik-munkálatokra.* Tervbe van véve külön egy *diszkosár-fonó*

tanfolyam is egy fővárosi szaktanítónó vezetésével. A tanfolyamban — az egyéni tanítás mellett — munkálatok bármikor megkezdhetők. Ujabb jelentkezéseket elfogad folyó hó 12-én (vasárnap) délelőtt 10—12 óra közt és 13-án délután 3—6 óra közt a munkaiskola helyiségeiben — *Telek-utca 13. sz. alatt. Ardos Frigyes, áll. fő-reáliskolai tanár, mint a munkaiskola vezetője.*

* **Öngyilkos leány.** *Bihardiószegről* jelenti tudósítónk, hogy ott a község egyik viruló szépségű leánya, a husz éves *Kiss Erzsébet* tegnap kora reggel szívenlőtte magát és azonnal meghalt. Amikor a házbeliak a hatalmas revolverdördülésre felébredtek, rémes látvány tárult a szemük elé. Ott feküdt a földön elterülve *Kiss Erzsike*, szívéből pataként sugárzott a piros vére. Nem lehetett segíteni rajta, pár pillanat alatt meghalt. Az öngyilkosság oka valószínűleg szerelmi bánat.

* **Apácakémek.** Az *Orsolya Szüzek* hez pénteken este bekopogtatott két szegény kolduló olasz apáca. S mivel kolduló könyvük személyleírása nem egyezett a valósággal, a fejedelemlőnek aggályai támadtak, hogy ezek esetleg kémek és értesítette a rendőrséget. *Vadász* rendőrfelügyelő aztán felkérte az apácákat a rendőrségre. S mivel itt nem tudtak velük beszélni, áthajtottak a gör. kath. püspöki aulába, ahol dr. *Bule Cornél* püspöki titkár olaszul beszélt velük. Kiderült, hogy nem kémek, hanem a konfusus onnan eredt, hogy ők két másik s már régebben elhunyt apáca könyvével jártak. Különböző hiteles okmányaik is vannak és engedélyük a belügyminisztertől.

* **Tisztelettel értesítem** a nagyérdemű közönséget, hogy tulajdonomat képező vendéglőmben elagott koromnál fogva 1912. év november hó 1-től *Vilmos* fiamat alkalmaztam, hogy vendéglőm régi jó hírnevét visszaállithassam. Egyben tudatom a nagyközönséggel, hogy helyiségemben kizárólag saját termésű boraim jutányos árban szolgáltatnak ki és esténként hideg és meleg étkezés is kapható. Tisztelettel *Karger Vilmos*, mint apám megbizottja.

A Nagyvárad Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet VIII-ik évtársulatának kifizetése folyó hó 30-án megkezdődnek.

* **Öngyilkos gazdálkodó.** *Érmihályfalváról* jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap felakasztotta magát egy öreg gazdálkodó. *Fodor Sándornak* hívták a szerencsétlen embert. Az utóbbi időben állandóan betegeskedett az öreg ember és folyton az öngyilkossággal foglalkozott. Tegnap délelőtt *Fodorné* a faluban volt elfoglalva. Ez alatt *Fodor* magára zárta az ajtót és a mestergerendára felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már meg volt halva.

Az Alkotmányt

megveheti naponta, vagy előfizetheti, ugyancsak az

„Élet”, „Nagyasszonyunk”, „Zászlónk” és „Kis Pajtás”-t

a

Hegedüs Hírlapirodában

Rákóczi-ut 5. — Telefon 1301.

x **Szülők figyelmébe.** Legszébb és legjobb ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerezhetünk, ssemmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk véreben már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát a fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

AZONNAL BÉRBE ADANDÓ

Nagyszalontán az állomástól 5 perenyire levő ház két szobával és egy üzlethelyiséggel, gazdasági épületekkel, ház mellett 10¹/₄ hold belsőség sok gyümölcsfával, nagyon alkalmas kertészkedéshez, a határban 9¹/₂ hold prima szántóval. Bővebbet **TUKKA GERGELY** bérbeadónál **Isaszegen** Pestmegye.

x **Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában.** Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvszakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvejlence, vasutnál.

☛ **A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Őssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.** ☛

x **Finom** női lack chewrau barna és fehér félcipőket vettém partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. **Feketénél, Bémer-téren, Elite-kávéház** mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

x **Kossuth-utca 6. sz. ház** emeletén a Körös felőli oldalon modern **három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Valódi **Amerikai** és **Chasala** cipők, legjobb **Bor. alino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

x **Egy igazán életrevaló** és hűségpótló intézmény betöltésére vállalkozott egy erre minden tekintetben hivatott és kiváló kvalitásokkal bíró kereskedelmi szakember: **Donát Károly**, ki lakásán, Szabadság-utca 5. szám alatt egy az egyszerű és kettős kereskedelmi könyvvitelt, a magyar és német gyorsírást, gépirást, kereskedelmi számtant, valamint magyar és német kereskedelmi levelezést és a kereskedelmi könyvek felfektetését felölő tanfolyamot nyitott. Ezen új és minden tekintetben figyelemreméltó intézmény iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik s mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt érdeklődők figyelmét ezen tanfolyam látogatására felhívni és mindenkinek a saját érdekében ajánlani.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-ut 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

Ne hagyja magát félrevezetni! Csillárgyár

Nagyváradon csak egy van. Gyártelep: **Szent János u 20.** Iroda s raktár: **Bémer tér 3.** A n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy villamos felszerelési vállalatomhoz a **gyártást** is felvettem. **10 éve fennálló** vállalatom a legnagyobb garancia, hogy a legolcsóbb beszerzési forrás cégem. Tömeges pártfogást kérve kiváló tisztelettel **STERN.**

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Vasárnap d. u.: Kassay Rózsi fellépésével Artatlan Zsuzsi; este: Kedves Augusztin. (Bemutató előadás.) Kisbérlet szünet.
Hétfő: Kedves Augusztin.
Kedd: Kedves Augusztin.
Szerda: Kedves Augusztin.
Csütörtök: Éva.
Péntek: Svárdstrom Valborg első fellépésével, Bérlet szünetben, 25 százalékos felémelt hányattal Faust.
Szombat: Zsába.
Vasárnap d. u. Leányvásár; este: Kedves Augusztin. Kisbérlet 16. sz.

KASSAY RÓZSI.

Tegnap este a Leányvásár Bessy szerepében fellépett Kassay Rózsi. A fellépés szerződéses célból történt. És több mint valószínű, hogy a szerződéses sikerülni is fog. Legalább a tegnapi hangos sikere erre enged következtetni. Kassay Rózsi, habár teljesen ismeretlen volt a nagyváradi publikum előtt, az első pillanatban megfogta a közönséget, amely mindvégig ujjazó tapsokkal fogadta a temperamentumos szubrett számait. A siker annyira fokozódott, hogy a második felvonás belépője után szünni nem akaró tapsokkal ünnepelték s a művésznő örömeiben könnyre fakadt. Ennyit a külső sikerről.

Rendelkezik is azokkal a tulajdonságokkal, amelyek elsőrendű szubretté emelik őt. Legfőbb erőssége a közvetlen és természetes játék. Mozdulatai, temperamentuma is kitűnően illenek ehhez a szerephez. Úgyesen táncol, könnyedén és fürgén mozog s a zenei ritmusból soha sem esik ki. Öntudatosan, eleven találékonysággal csinálta meg az összes jeleneteket s megkell állapítani hogy vérbeli szubrett. S talán ezért is nincsen sok zenei szépség a hangjában. Fakó és nem cseng. Nincs skálája.

Pedig a Szigligeti-színház közönsége e tekintetben is magas igényeket támaszt.

De azt készségesen és elfogulatlanul elismerjük, hogy az eddigi kísérletek között Kassay Rózsi a legszerencésebb.

A t. bérletkhöz. Az igazgatóság felkéri a t. bérletket, hogy második félévi bérletdíjait a színházi irodában a hivatalos órák alatt (d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól fél 6-ig) mielőbb befizetni szíveskedjenek.

A vasárnapi kisbérlet felkértenek, hogy bérletük második félévi díját a színházi irodában a hivatalos órák alatt annál is inkább, mielőbb befizetni szíveskedjenek, hogy e hó 12-én lejárt bérleteik használatában akadály ne álljon elő.

Színházi terefere.

*

Nincsenek most vigkedélyű bohémek a színháznál. Valahogy lassan és észrevétlenül kezd kipusztulni ez a típus s tele vagyunk ideges, roszkedvű, robotoló emberekkel.

Általános deprimáltság uralkodik hölgyeken és férfiakon, nincs senkinek egy csillogó ötlete, felvilágosító jókedve. Mindenki szürke, bosszus és kimerült.

Csak a direktor él. Ő nincs kimerülve soha sem. Mindenütt ott van, mindent észrevesz, irányít, rendez, műsort állít össze. Idejének legnagyobb részét a színházban tölti el mint egy hivatalnok, de kicsoda óriási munkakörrel . . .

Most a Kedves Augusztina rendezi. Konferál táncmesterrel, titkárral, tanítgatja a primadonnáját, aztán a festőteremben ad utasítást a festőknek, majd fölhalad a negyedik emeletre a szabókhoz, benéz a zongoraterembe, hallgatja a karok énekét, ekkor a telefonhoz hívják. Schverdström Valburg akar valamit mondani Pestről. A leglázasabb munkát kell abbahagynia, mert a svédok büvös hangú csalóánya akar valamit mondani . . .

És tudják mit mondott?

Azt kérdezte, hogy lehet-e Nagyváradon aranycipőt és áttört harisnyát kapni?

Ilyen semmisségekkel zaklatják a direktort. És ő boldog készséggel nyugtatja meg ónagyságát. Eszébe sem jut bosszankodni emiatt.

Nyugodtan rendezi tovább a darabot. A színházpadon a délelőtti hideg és ama közismert szürke felhomály, amelyet már minden álmódzó volonteur megénekel.

Legkedvesebb érdekessége lesz az operette darabnak **Szentgyörgyi Mártha** alakítása. Egy okos, temperamentumos szobaleány szerepét fogja játszani, énekelni és táncolni. Egy aranyozott fehér maslépcsőn siestát tart a kulisszák mögött.

— Tudja, hogy premiérlázam van, mondja. Ugye sápadt vagyok?

Beburkolom meleg télibundájába. Aztán elbeszélgetünk halkán, hogy az ügyelő meg ne hallja.

— Képzelve, a direktor olyan kedves volt, hogy azt ígérte, hogyha sikerül a premiér, valami nagyon kedves meglepetésben részesít.

— Jha Erdélyi, ő teheti. Most is milyen nobilis volt a tenoristájával szemben.

— Milyen?

— Leirt neki 1000 korona adósságot. Tudniillik Medgyaszay menni akart Váradról, mert azt suttogták, hogy a direktor kijelentette, hogy jövőre nincs rá szüksége.

Erre Erdélyi úgy cáfolta meg ezt a koholt hirt, hogy felhívatta Medgyaszayt és kifejezte előtte, hogy nagyon meg van elégedve vele. Aztán pedig közölte vele, hogy előlegből töröl ezer koronát. Ami a jövőt illetőleg pedig annyit jelent, hogy a tenorista gázsiját ezer koronával emelte.

A feleségének szintén emelte a fizetését és lekötötte a jövő évre is ballerinának.

— Hallom a férfi énekesek között is van valami változás?

— Nincs változás, csak az történt, hogy egy igen szimpatikus helybeli vendég fog szerepelni Schverdström estéin.

— Ki az?

— Az a finom vonásu, barna fiu ott ni. *Lantos* Ferenc. Várady karmester nagyon dicséri a hangját. Kellemes tenorbariton. Faust Valentinjét fogja énekelni.

— Mit jósol a Kedves Augusztinnak?

— Sikert. Különbösen amelyik darabban ilyen trükk van, mint az ön érdekes szereplése, az csakis sikert jelenthet.

Különbösen is a kis primadonna: *Tompa* Béla ugy viszi a darabot, hogy az ő nagy népszerűségére itt most nincs is szükség. Ismét összekerült *Horváth* Micivel, mint az Evában és ez határozottan jó jel.

MULATSÁG

Farsangi Naptár.

Január 19: Katholikus bál.
Január 25: Kaszinó-estély.
Február 2: Evangélikus Nőegylet teaestélye.
Február 2: A Katholikus Legényegylet farsangi házi estélye.

Katholikus Bál.

Ma este kigyulladnak a Vigadó villamos lámpái, hogy fényt árasszanak az idej rövid farsang szép sikerének ígérkező mulatságára, a Katholikus Bálra.

Nagyvárad egész katolikus társadalmának impozáns részvétele mellett fog ez a mulatság lezajlani; kevés bál lesz az idén, de a melyeket mégis megtartanak, azok sikere annál szebbnek ígérkezik. Ezek közt legelső mindenestre a Katholikus Bál lesz, mely iránt általában keresztény körökben a legnagyobb érdeklődés mutatkozik; nemcsak Nagy-Váradról, hanem a vidékről is számosan készülnek a bálra. Az agilis rendezőség az előkészületek során mindent megtett a bál minél szebb sikere érdekében; s hogy a mulatság alatt is a legjobb kedv uralkodjék, arról a táncoló fiatalság gárdája gondoskodik. A bál fővédnökségét maga a megyés püspök, gróf *Széchenyi* Miklós volt kegyes elvállalni.

A bál este fél kilenckor kezdődik; belépti jegyek a meghívó felmutatása mellett a pénztárnál válthatók. Páholyjegyek ára 10 korona; személyjegy két személyre 3 korona, négy személyre 5 korona, karzatjegy személyenkint 60 fillér.

A bál tiszta jövedelmét a Katholikus Népkönyvtár és a Legényegyleti könyvtár javára fordítják; a kulturális célra való tekintettel felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak.

A Protestáns Nőegylet teaestélye.

A teaestélyek a farsang legvidámabb, legjobban sikerült mulatságai szoktak lenni és arról nevezetesen, hogy ott mindenki igazán pompásan mulat. Nem maradt a teaestélyek hagyományos jó hírve mögött a Protestáns Nőegylet tegnapi estélye sem, a melyen a Vigadó gyönyörű, hatalmas nagytermet színültig megtöltötték a jelenlevők. A bájos és szép leánysereg 5 órakor teát szolgáltat fel, azután pedig kezdetét vette a tánc, amely egész a késő éjjeli órákig tartott a legvidámabb hangulatban.

A jelenvoltak közül a következők nevét sikerült feljegyezni:

Leányok: Fekete nővérek, Lakos Mar-

gitka, Öttömösi Olga, Geleta Aliz, Udvarhelyi Irma, Biszterszky Ilus, Bagossy Viola, Hilf Ilus, Mazalik Gabriella, Kazay nővérek, Sulyok Gizi, Fássy nővérek, Kaszó Boriska, Kiss Ibolyka, Huzella Böske, Csordás Mariska, Várnai nővérek, Leitner Mici, Laszky Adél, Tóth Mici, Jakoby Lujza, Lukács nővérek, Bareza Margit, Stidl Valéria és Mancsi, Kakas Mimi, Gombos nővérek, Fröhlich Marcsa, Peiser nővérek, Fényes nővérek, Rónay nővérek, Pozsonyi Olga, Gerő nővérek, Molnár Jolán, Molnár Janka, Lukács Ilonka, Moldoványi nővérek, Bodó Erzsike, Tóth Ilonka, Sztankovics nővérek, Szokoll Erzsike.

Asszonyok: Bary Józsefné, Csák Máténé, Sulyok Istvánné, Jánossy Gyuláné, Béreczy Lajosné, Sas Edéné, Huzella Gyuláné, Füredi L.-né, Agoston P.-né, Butyka Lajosné, özv. Molnár Istvánné, Bodó Lászlóné, Kalenda Jánosné, Kovács Boriska, Vlád Gusztávné, Fráter Pálné, Geleta Mihályné, dr. Tóth Ferenéné, Guttmann Józsefné, dr. Thury Endréné, Kolozsvári Sándorné, Stidl Gusztávné, özv. Nagy N.-né, Bottó Béláné, Varró Domokosné, Balogh Kálmánné, Janesovits Jenőné, Rech Gézáné, Moskovits Miksáné, Justh Károlyné, Vértessyné, Darvassy Lajosné, Altmann Béláné, Gombos Sándorné, Medvigy Ferenéné, Tóth Mihályné, Tatár Zoltánné, Bartsch Arturné, Gál Béláné, Bachmann Fülöpné stb. stb.

IRODALOM

A „*Vasárnapi Ujság*” január 19-iki számának képei közt országos feltűnést fog kelteni Blaha Lujza képe legujabb szerepében. A többi képek a most megindult szánkózó szezon, az Iparművészeti Múzeum kehely-kiállítását, a francia metszetek kiállítását, stb. mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Krudy Gyula új regénye, Szöllösi Zsigmond novellája, Fejér István verse, egy új francia regény, Szép Ernő cikke. Egyéb közlemények aktuális arképek, cikkek a hóról s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „*Vasárnapi Ujság*” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „*Vasárnapi Ujság*” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

REPORTÁZÁS

Leányok tornája. A nők testnevelése eddig Nagy-Váradon teljesen el volt hanyagolva. Az iskolák, amelyeknek első sorban lett volna feladatuk a testnevelés, dacára a kötelező tantervnek, teljesen mellőzték a lányok tornatanítását. Ma már azonban belátják ennek nagy fontosságát. A szülők is örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy leányaikat tanítsák. Ezt a célt szolgálja az a tanfolyam, melyet a Nagyvárad Athletikai Club létesített a Tisza Kálmán-téri polgári leányiskola tornatermében. Hetenként kétszer, hétfőn és esütörtökön délután 3-4-ig gyűlnek össze a leánykák, hogy a modern svéd tornában megerősödjének. A tanítást Lakatos Béla főreáliskolai tornatanár vezeti. Jelentkezések ugyanott történnek. A NAC elhatározta, hogy megfelelő számú jelentkező esetén felnőtt nők számára is tanfolyamot fog létesíteni.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ **Átkozta a katonaságot.** *Sánta* Andor érmihályfalvi susztert, besorozták annak idején katonának. A jó majstrom azonban most semmiképpen sem akart berukkolni. Ő nem megy az Istennek sem. És nagy meggondolatlanságában el kezdte átkozni a hadsereget, becsmérő hangon nyilatkozott a katonaságról s még hozzá a királyt is megsértette valami káromló kifejezéssel. A csendőrség letartóztatta felségsértés címén. S ezért tegnap a törvényszék elítélte 3 hónapi fogházra.

.. TÁNYÜGY ..

Polgári iskola Érmihályfalván. Érdekes beadvány érkezett a napokban Érmihályfalva község képviselőtestületéhez. A beadványt dr. *Fényes* Ödön püspökladányi polgári iskolai igazgató készítette. Az igazgató felajánlja a képviselőtestületnek, hogy ő hajlandó a saját költségén Érmihályfalván polgári fiu és leányiskolát létesíteni. Ő gondoskodik tanerőről és az iskola minden kelteiről. Ennek ellenében a községtől mindössze évi 1200 korona támogatást kér. A képviselőtestület most a tanfelügyelőséghez küldte a beadványt véleményezés végett. Ha a tanfelügyelő kedvező véleménnyel látja el az ügyet, akkor már szeptemberben megnyílik Érmihályfalván a polgári iskola.

TÁVIRÁTOK

Megsemmisült a török flotta.
Athén, jan. 18.

Éjjeli távirat alapján jelentik, hogy a török flotta kirohant a Dardanellákból a görög hajóhadra. Irtozatos harc után a görögök leverték a török támadást, sok hajót elsüllyesztettek, állítólag 3000 ember odaveszett. A török flotta megsemmisült — ezt jelentik Athénból.

Roszul lett önkéntesek.
Cernovic, jan. 18.

(Saját tud.) Ma délután a laktanyában rosszul lett 17 önkéntes a romlott hustól. Tizenegy estére jobban lett, de hat még roppant súlyos állapotban van. A vizsgálat megindult.

A porta bajt csinál.
London, jan. 18.

(Saját tud.) A nagyhatalmak jegyzékére a porta nem kielégítő választ akar adni. Tapogatódzására Londonban kijelentették, hogy ez esetben rendkívül erélyes választ kapnak. Most már elhatározták,

hogy Törökországgal véglegesen rendezik az örmény kérdést.

Halálos gázolás.

Lige, jan. 18.

A város határában ma délután egy párisi autó elgázolta Pilon francia konzult. Az autó teljesen szétlapította a szerencsétlen embert mellét. Pilon nyomban meghalt. Az autót egy orosz herceg hajtotta, aki most Párisban él.

Várady Zsigmond öngyilkosságához.

Budapest, jan. 18.

(Éjjel 2 órakor jelenti tudósítónk.) Szomorú érdekességű hír terjedt el kaszinói körökből Budapesten. A pesti lapok is meg fogják írni, de névtelenül, azaz úgy, hogy egy „előkelő politikus, aki a napokban lett öngyilkos” stb. Ez alatt dr. Várady Zsigmond értendő. Az a hír, hogy Várady a múlt év őszén több mint 600,000 koronát vesztett. E miatt már egyszer öngyilkos akart lenni, de nem talált. A golyó kiröpült az ablakon. Inasa rémülten rohant be s Váradyt a szoba közepén találta. Még füstölt kezében a revolver.

Várady rátámadt inasára.

— Azt fogod mondani, hogy egy suhanc verte be az ablakot kővel. Érted?

Es ezt el is titkolták. Most napfényre került s talán hozzájárul a feldult lelkületű ember szerencsétlen végzetének megvilágításához.

Pór Antal utóda.

Budapest, jan. 18.

(Saját tudósítónktól.) A király az esztergomi főszékeséptalanban megüresedett honti íőesperességre Molnár János legidősebb mester-kannoknak előléptetését jóváhagyta és helyébe dr. Machovich Gyula tartoskeddi alesperes-plébánost, Simor hercegprimás volt titkárárt nevezte ki.

Pihenő török hajók.

Bécs, január 18.

(Saját tudósítónktól.) Ide érkezett hírek szerint a Boszporusban vesztegel az egész török hajóhad. A görög győzelmet tuzásnak tartják. Legfeljebb egy pár ágyunaszád elsüllyesztéséről van szó.

Az Orientszálloda

Budapest

VII. Rákóczi-ut 42-ik szám.

Teljesen ujonnan berendezett 85 szobával a város központjában. Villanyos világítás, figyelmes kiszolgálás. Szobák 3 koronától feljebb. Kávéház a házban. Szives pártfogást kér a tulajdonos.

Vezető: **Schlothauer Ferencz.**

NYILTÉR

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitűnő** hirtelű

Fogtechnica

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Máiusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közüti vasút	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

Tavaszbuza vetőmag beszerzés.

Értesítjük a t. gazdaközönseget, hogy a földművelésügyi minisztérium tavaszbuza és járóbuza vetőmag beszerzésével és a gazdák részére való eladásával a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét bizta meg és a vetőmag eladás árát a megrendelő vasuti állomására szállítva, zsákostól együtt, métermázsánként 28 koronában állapította meg. A megrendelések közvetlenül a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez (Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.) intézendők, mely azokat a készlet erejéig a beérkezés sorrendjében fogja foganatosítani azzal a korlátozással, hogy ezen kétféle vetőmagból együttvéve egy-egy termelőnek 100 métermázsánál többet nem adhat.

Felhívjuk ennélfogva a t. gazdaközönseget, hogy vetőmag szükségletének beszerzésére sürgősen forduljon a nevezett szövetkezethez, nehogy késedelmezés miatt vetőmag nélkül maradjon. 1913. január 16 A Biharmegyei Gazdasági Egyesület Elnöksége.

Gazdasági szakelőadások Nagyváradon. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége Biharmegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve, f. évi január hó 26-án délelőtt 9 órakor Nagyváradon, a vármegye-ház nagytermében gazdasági szakelőadást rendez, melyen első sorban Ujhelyi Imre gazdasági akadémiai igazgató a szarvasmarha fejlesztése és ezt célzó intézkedésekről tart előadást, melynek körében a tejtermelő képesség növelésére is ki fog terjeszkedni. Aztán a magyar magtenyésztési részvénytársaság kiküldötte: Schüller Zsigmond a magtenyésztésről fog előadást tartani. A gazdaközönseget ezen előadásokra amidőn meghívjuk, felkérjük a t. gazdaközönseget, hogy tekintettel a tárgyak nagyfontosságára, azokon mentől számosabban résztvenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1913. január 12. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület Elnöksége.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

984—1913. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság, közhírré teszi, hogy a Biharmegyei Takarékpénztár r. t. Kossuth-utcai zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. év január hó 30-ik napján reggel 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tétel-számai a rendőrkapitányi hivatal hirdetés-tábláján, valamint a zálogüzletben kifüg-gesztelt jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1913. január 13.

Gerő,

r. főkapitány.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1,000,000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitoló váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

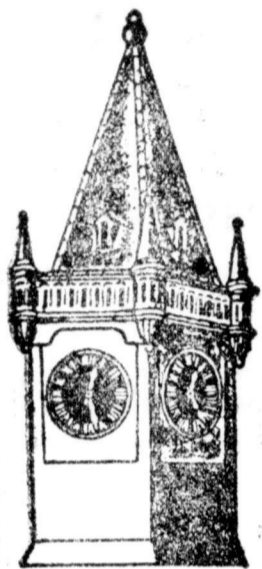
Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-ait házakra és földbirtokokra.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak. **TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.** Villanyerő berendezés. Arjegyzék kívánatra. **Saját ház.**

Belépési felhívás.

A polgári takarékos és segélyszövetkezet
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1913. január 1-én megnyitja
18-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton is felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerinti számu törzsbetét jegyzésével történik, melyek mind-egyike után hetekint 1 kor. fizetendő a szöve kezdet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelte után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizelésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

- a) a heti befizetések 9 tizedésze erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltókra, kötelevényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétünkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetétü könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítanak. A kölcsönökről kiállított kötelevények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek

Nagyvárad, 1912. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet igazgatósága.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari fagymentes cloetteket vízöblítéssel. Angol-closett berendezést, viztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és díszbádogos munkát. Villanyerő gépekkel berendezve.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Hajhullást,

zsiros és sötét haját,

e kellemetlen jelenségeket legbiztosabban megszüntethetjük, ha rendszeresen, legalább is hetekint 1-2-szer megmosuk a haját és fejbőrt

fekete fej jegyű ibolya-sampunnal

és fölváltva

fekete fej jegyű

Kátrány-sampunnal.

A tej korpamentes lesz, a haj tömött és fényes, a ritka haj tömöttnek látszik! Az a siker, a melyet a mindenütt ismert és kedvelt fekete fej jegyű kátrány-sampun napról-napra elér, abból is megállapítható, hogy egész sor kétes értékű utaztatott hoztak forgalomba, a mi miatt vásárlásnál különös gondossággal kell figyelni a mellékelt védőjegyre. — Fekete fej jegyű kátrány-sampun egybe, teljesen ártalmatlan készítmény, míg a vizsgálatok szerint az utánzatok gyakran ártalmas anyagokat tartalmaznak és így a haj racionális gondozása helyett kihullását idézik elő.

Sampun a fekete tejjel eredeti osomagocskákban 30 fillérért kapható minden gyógyszerárban, drogériában, illatszert- és szappanüzletben és forrásoknál is. Ahol nincs meg az eredeti preparatum, vagy hamisítványt kínálnak helyette, ott forduljanak a főraktárhoz:

Faiszl Ferenc, Budapest, VI., Mozsár-utca 12.

a honnan közölni fogják a legközelebbi elárúsító címét vagy 2.40 K előzetes beküldése ellenében bérmentesen küldenek 8 osomagocskát. Utánvétellel való küldésnél 85 fillérrel több.

Hans Schwarzkopf, G. m. b. H. Berlin N. 37.

471—1912. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság közhírré teszi, hogy a L-számitoló és Jelzálogbank részvénytársaság Bémer-téri zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabított illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. év január hó 27-ik napján reggel 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1913. január 7

Jánossy,

rendőrkapitány h.

„Varázsfuvola.”

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vagner „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható, Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerajegyzéket.

VÁLLALATI HIRDETÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy 32 évi tapasztalataim és tanulmányaim után a mai kor igényeinek megfelelően

Építkezési irodát nyitottunk.

Elvállaljuk épület építését, átalakításokat, csatornázásokat szakszerű kivitelben, szolid árak mellett. Nedves falak a legújabb találmány szerint teljesen szárazzá alakítjuk át felelősség mellett. Szíves megbízásokat kérnek tisztelettel

Kiss István és Fia

képesített kőművesmester

Nagyvárad, Keskeny-utca 9. sz.
Sajat ház. Telefon 1118.

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagy piac-tér 1. Telefon 969. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád, fedélemek, cserép kőpor, oltott mész stb. eladás.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és műlakatos mester

Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt

Telefon 11-37. Telefon 11-37.

**Meg van!!
az asszonyok öröme!**

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni, **régi tűzhelyeket** (sparhelt) át lehet olcsó pénzért **alakítani**. Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak **árgedmény**.

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban.

Meghívás esetén házhoz jövök.

Vidéki levelekre válaszolok.

Igen jó keresetre

tehetnek szert nők csipkehorgolással. Fordu janak válaszbélyeggel ellátott levélben a

Magyar Háziparfejlesztő vállalathoz Déván.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, **TRAPP ISTVAN** Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

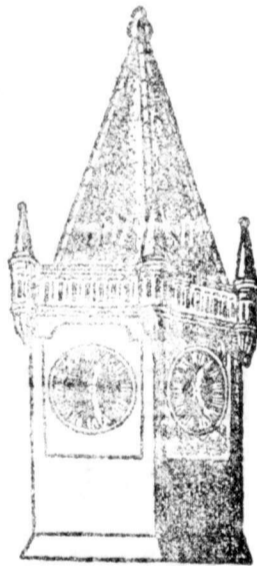
Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Mezöy Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebb és legmegbízhatóbb toronyóra

készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. **Villanyerő berendezés.**

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küld

Nagyvárad város tejközpontja

házhöz szállít pontos időben kitűnően kezelt tiszta palackozott tejet literenkint

28 fillérért.

Előzetes rendelésre legfinomabb teavaj, túró, hab és kávétejzsin is szállítatik. Rendelések a városi tejközpont epreskerti telepére és a Szent László-téri hatósági tejkimérésbe intézendők, valamint telefon és a tejkihordó kocsisok útján is felvételnek.

Telefon 13-15. Telefon 13-15.

Kereskedelmi magántanfolyam!

Gyorsírás, gépirás, könyvvitel, ker. számtan, magyar és német levelezés, szépírás.

A tanfolyam célja, hogy oly férfiak és nők, kereskedők és iparosok, akiknek nem állt módjukban ker. iskolát végezni, a kereskedelmi életben való gyakorlati ismeretekre kiképeztesse.

Teljes kiképzés 4 hó.

Beiratások már most eszközölhetők. D. e. 11 órától 1/2 2-ig és 1/2 6 órától d. u.

Mérsékelt tandíjak! Egyleti tagoknak kedvezmény!

Állásközvetítés!

Könyvfelfektetés, mérlegkészítések, bizalmi könyvrevíziók, kereskedelmi megbízások pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

DONÁT tanfolyama Szahadság-u. 5.

MÉRŐ JENŐ

butogyára

Budapest, VII. Rózsa-utca 22.

Állandóan raktáron tart saját készítésű butorokat, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Teljesen berendezett minta termek.

Kajári Dezső

villamosvilágítási vállalata

Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46. sz.

Készíti a legmodernebb villamos világítási és erőátviteli házitelefon **csengő berendezéseket**. Motor és dinamó tekercselések és szakszerű javítások. **Izléses kivitelű csillárokat rajzszerűen készít és átalakít. Éjjeli ügyeletes szolgálatait.**

Telefonszám 1192.

Fröhlich József

viaszgyertya-gyártó-, méz- és viaszkereskedése

Nagyvárad, Szent János-u.

Ajánlom a Főtisztelendő papság és a n. é. közönség részére **templomi viaszgyertyáimat, padló-viaszt** főzött állapotban, valódi akác-virág csemege mézet, hófehér lépesméz, mézeskalács különlegességeket. Tisztelettel

Fröhlich József.

Telefon 907.

Telefon 907

Szájról-szájra száll a hír,

hogy mily meglepő kitűnő minőségben és jutányos áron kaphatók

Farkas István „APOLLO” drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

Rimanóczy-palota. Telefon 1302.

1. Mindennemű gyógyanyag és vegyszeráru. 2. Francia és angol illatszerek, faconokban vagy kimérve. 3. Arcz és kézapoló szerek, piperecikkek és piperezappanok. 4. A világhírű Y-PO szeplő és májfolt ellenes készítmények. 5. Thea, rum, cognac, tokaji asszu és malaga bor. 6. Likőr és rumessentiák ingyen előiratokkal. 7. Csukamájolajok, köhögés ellenes hurutszeletkek. 8. Hajszeszek, hajszőkítők, hajfestőszerek, hajpuderek, színházi festék. 9. Fogporok, szájvizek, fogpaszták, fogkefék dus választékban. 10. Ruha és hajkefék, manikűr és fésű kazetták, tükrök, gumicikkek, sérvkötők, kötszerek, fecskendők, lysoform és más fertőtlenítő szerek, mentőszekrények, mindennemű háztartási cikkek.

832—913. sz.

Hirdetmény.

Az 1881. évi XLI. tc. 34. §-a alapján közhírré teszem, hogy a Páris-patak szabályozása folytán nyitandó új utca részére szükséges területek megszerzésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 69530 I. a. sz. rendeletével új kisajátítási eljárást rendelt el.

A kisajátítási eljárás határidejéül Nagyvárad város közigazgatási bizottsága 1913. február hó 4. napjának d. e. 9. óráját tűzte ki, az összejövétel helyéül pedig Nagyvárad város székházának bizottsági termét jelölte ki.

Erről az összes érdekelteket azzal értesitem, hogy a vonatkozó tervek, valamint a kisajátítandó területek összeírása 1913. január hó 15-től 1913. január hó 29-ig terjedő 15 napi közszemlére vannak kitéve s azok a hivatalos órák alatt megtekinthetők s az érdekeltek a tárgyaláson saját érdekükben annál is inkább jelenjenek meg, mivel az távolmaradásuk esetén is meg fog tartatni.

Nagyvárad, 1913. jan. 14.

Rimler Károly,
polgármester.

Ha nincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsuvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve:

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóczi-ut

ajánlja saját gyártmányu **kefe** és **messző nagyraktárát**. Dus választék **finom illatszerekből, pipere-szappanokból** és mindennemű **fésűkből** és **haj-tűkből**. Raktáron tart **fürdő és kocsimosó szivacsokat** jutányos áron. **Fogkefék** felelősség mellett. Különböző **karácsonyi és újévi ajándékok** olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

K O R C S O L Y A

különlegességek

TARSOLY és RISZTÓ vaskereskedésében

== Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390. ==

100 kiló Porosz szalon fűtőszén 50 kilós zsákokban kimérve házhoz szállítva K 5.—

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házámban, egy a mai kornak mindenképen megfelelő

= épület és = műbutor asztalos

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Nagyváradi város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,*ívlámpák*

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

"NIGRIN"

a legjobb cipőkrém az egész világon
Az eddigi világhírű wixsnek vitriol nélküli gyártása is.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.

Nagyváradi Templomüvegfestészet Üvegcsiszoló és Tükörárúgyár R.-T.

TELEFON
11-64.

Nagyváradon, Gerliczi-utca.

TELEFON
11-64.

Üvegcsiszolás
Üvegvésés
Üvegbetétek
Kirakatbetétek
Üvegedzés

Öntött tükrök
Coll-tükrök 2. mm. vastag
Polirt és finn tükrök
Faönttükrök

Fémkeretezés
Réz, nickel foglatok
Diszüvegezés
Üvegfestészet
Homályosítás

tábla és tükörüveg nagyraktár

Opalescens és színes üvegek.

Kirakatüvegek

Épületüvegezés

Rajzokat és tervezéseket díjtalanul végezzük
Arjegyzéket és árajánlatot bérmentve
Szállítunk az ország bármely részébe

Amerikai üvegmozaik épülethomlokzatok ki-
képzésére. Hajlitott tükörüvegek.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. zárszámadása az 1912. évről.

(Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank alapítása óta XLIV-ik év, Központi Takarékpénztár alapítása óta IX-ik év.)

Mérleg-Számla.

KÖVETEL

TARTOZIK	VAGYON				TEHER	KÖVETEL			
	K	f	K	f		K	f	K	f
Pénztárkészlet			362547	87	Részvénytőke:				
Értékpapírok			3640350	02	22000 drb részvény á 400 K .			8800000	
Részvényérdekeltség garantált árfolyammal			1205444		Alapok:				
Váltó kölcsönök			24676325	17	Tartalékalap	1264500			
Jelzálog kölcsönök			3962771	97	Nyugdíjalap	337957	78		
Községeknek nyújtott kötvény kölcsönök			298031	89	Ösztöndíj alap	10000		1612457	78
Előleg kölcsönök értékpapírokra .			107715		Betétek			12267613	36
Folyószámlai adósok			4987969	47	Engedményezett jelzálog kölcsönök			2783557	97
Tiszti nyugdíjértékpapírok			337957	78	Engedményezett kötvény kölcsönök			252175	55
Intézeti házak			927652	75	Folyószámlai hitelezők			2674731	53
Váltóürlap, bélyeg stb.			2491	29	Visszszámított váltók			11018541	89
Előre fizetett kamatok és hátralékos jelzálogkamatok			123859	23	Lerovatlan betétkamatadó és hátralékos osztalékok			43332	36
Uj felszerelések leírás után			25000		A jövő év javára beszedett kamatok			247161	51
					Mult évről áthozott nyereség	12946	09		
					Ez évi tiszta nyereség	945598	40	958544	49
			40658116	44				40658116	44

Nyereség- Veszteség-számla.

KÖVETEL

TARTOZIK	VESZTESÉG				NYERESÉG	KÖVETEL			
	K	f	K	f		K	f	K	f
Kamatok: betét, folyószámlai, visszeszámitolási és lombardkamatok			1481600	41	Nyereségáthozat a mult évről			12946	09
Tiszti fizetések és tiszti pótlékok, napibiztosí díj, irodabér, üzleti költségek			147411	76	Kamatok: váltó, jelzálog, kötvény, értékpapír, folyószámla, előlegkölcsön kamatok, jutalékok és vegyes bevételek			2860808	48
Adók és illetékek			179456	65	Ez évi házbérfelvételek			41259	04
Leírások			154339	71	Leírásból befolyt			6339	41
Nyereség a mult évről	12946	09							
Ez évi tiszta nyereség	945598	40	958544	49					
			2921353	02				2921353	02

Nagyvárad, 1912. december 31.

Rácz Jakab
pénztáros.

Róna Ármin
cégvezető.

Kormos József
főkönyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Markovits Antal
r. t. elnök.

Reismann Mór
ig. elnök.

Zathureczky István
r. t. társelnök.

Dr Matolay Károly
elnök.

Breider Ármin
Dr Fassy Lajos
Farkas Izidor
Ficzek Lajos
Dr Grósz Menyhért
Grósz Zsigmond
Kövér Endre
Krausz Dávid

Dr Miskolczy Ferenc
Ifj. Moskovits Mór
Nagy Márton
Rendes Vilmos
Telegdi József

Biszterszky Iván
Hunyady Ferenc
Lichtmann Mór
Rosenberg Izsó
Dr Sarkadi Lajos
Dr Stern Ödön

Dr Popper Ákos
vezérigazgató.

Wechsler József
póttag.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEIN KÁLMÁN** óráshoz, Teleki-u. 9. Dr. Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1893. **Freund Benjámín** Alapított 1893.

műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárulom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknek 50 % engedmény.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos népszerűségnek örvendenek a hölgyközönség körében. Megrendelhető mérték szerint,
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Fiz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa
fűszer, esemégy kereskedése
Nagyváradon, szt. László-tér és Teleki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan

olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utca
sarok. Schvare Farkasfele házban.

HA A KOSSUTH-

utca felé vezető útja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál
Rákóci-ut

Telefon. 630.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558.
NAGYVÁRAD
Körözs-utca 11. sz.
Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK

pénzünket idegen éégnek, vegyünk

lánckútat
MÁRKUZ JÓZSEFNÉL
Akadémia-u. 1. sz.

Czukrász

stílusú sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás.

Molnár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Legolcsóbban vásárolhat

Haás Simon

divatára üzletében **Kert-utcán a Löwinger-féle helyiségbe**, férfi- és női divatcikkeket és mindennemű rövidárut.

Alapított 1895-ben.

Deo Adiuvante!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.

Alapított 1895-ben.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyek. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészet és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabírók és közejegyzések szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szakudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és konyha-berendezéseket minden stílus és kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. úri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Szántó Dezső

első

nagyvárad

REDÖNY-

GYÁRA Rulikovszky-ut

TELEFON 491.

Jenny Jenő

órák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsán felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölök.

Tanuló felvétetik.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál,
Kossuth Lajos-utca 18.
Az összes alkatrészek állandóan raktáron.
TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyszereleléseket és jókarbantartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.)
NAGYVÁRAD,
Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint úri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Petry Árpád

órák- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Riszó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadatik.

Alapított 1880-ban

Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál

Villanyerőre berendezett gépjávitó, vas és rézöntőde
NAGYVÁRAD,
Sánc-utca 22. sz.

Uj keztűs és sérvkötő készítő!!

Keztűk mérték után gyorsan és legjutányosabb árban készíttetnek. B. Á. I. keztűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltenek. Ruganyos sérvkötők 4 korona.
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt. János-utca

Költözködéskor a legelőnyösebb

HIRN M. és FIA

villamossági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54.

Telefon 10-54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett keses és köszörlője
Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindennemű speciál köszörlőket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyíró gépet, szillette és mindentféle más borotvák köszörlését pontosan eszközöl.

RUM és LIKÖR

háziilag való készítéséhez legjobb essentiák

:: kaphatók ::

VADÁSZ ALBERT

„Angyal” drogueriában
BÉMER-TÉR.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetők:

Szent László-nyomda r.-társ.-nál
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Ha a Szent János-utca felé vezető útja, keresse fel a

Szerecsen Királyt,

ahol a legolcsóbban lehet vásárolni **harisnyát, keztűt, trikót, csipkét, Himzések és szalagok, fehérneműk, rövidárak** nagy választékban. Szives pártfogást kér **UNGERLEIDER SALAMON** Szt. János-utca 4.